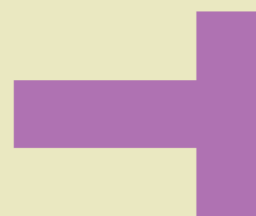

BARNAS

RAPPORT

Barnas rapport

Barnas rapport til FNs barnekomité 2024

Barnevennlig oppsummering

Hei! Denne teksten er for deg som er barn, og leser denne rapporten. Vi som har skrevet Barnas Rapport heter Dina, Orkidee, Iver, Maria, Sumeja, Herman og Hassan. Vi er alle sammen barn med forskjellige erfaringer og har prøvd å lage en rapport som forteller om hvordan barn i Norge har det. I rapporten har vi skrevet om hvordan Norge tar vare på barn og de rettighetene vi har. Vi gir råd om hvordan Norge kan bli bedre på å ta vare på barn, og hvordan de kan gi oss kunnskap om våre rettigheter. Rapporten skal leveres til FNs barnekomité, og det er de som bestemmer om Norge gjør nok for at barn skal få et godt liv.

Hvis det er noe du synes er vanskelig å forstå, så kan du spørre en voksen om å hjelpe deg med å lese.

I mai 2024 inviterte vi barn fra 13-18 år fra hele Norge til å si sin mening på en innspilsdag i Oslo. De som var med fikk dele sine erfaringer, historier og informasjon om hvordan det er å være barn i Norge, og dette har vi brukt i rapporten. Barnas rapport har fem hovedtema: demokrati og deltagelse, mangfold og inkludering, helse og omsorg, utdanning, og klima. Vi har laget noen anbefalinger til de voksne om hvordan de kan bli bedre. Her er noen eksempler på hva vi anbefaler:

- At barn som har flyktet til Norge skal ha rett til barnehage og skole akkurat som alle andre barn
- At barn skal slippe å se masse digital reklame
- At barn som trenger en psykolog skal slippe å vente lenge på hjelp
- At barn må få være med på å gjøre endringer i fraværs grensa sånn at den blir bedre
- At barn får være med når voksne bestemmer hva som skal gjøres med klima- og miljøpolitikk

I slutten av rapporten kan du se hva barn fra 4-5 år synes er viktig for at de skal ha det bra. Vi synes det har vært viktig å samle informasjon fra flere aldersgrupper for å vite hvordan barn har det i dag.

Ifølge barnekonvensjonen har alle barn rett til å bli hørt, og voksne skal gjøre det beste for barna. Vi som er barn må vite hvilke rettigheter vi har, for hvis vi ikke vet det kan vi ikke si ifra. Hvis vi ikke sier ifra, så kan ikke de voksne gjøre noe med det. Denne rapporten er en måte å si ifra om hva de voksne må gjøre sånn at flere barn i Norge får et bedre liv.

Vi håper du liker rapporten!

Hilsen barneutvalget som har skrevet rapporten,
Dina, Orkidee, Iver, Maria, Sumeja, Herman og Hassan

Innhold

Barnas rapport består av tre deler og er basert på informasjon fra både forskningsrapporter og egne medvirkningsprosesser. Barn og unge som omtales i rapporten er alle barn som omfattes av barnekonvensjonen, det vil si alle i Norge under 18 år.

Del 1 - Hva er barnas rapport	5
Hvem har skrevet barnas rapport?	5
Hvordan ble barnas rapport til?	6
Utfordringer og begrensninger	8
Del 2 - Brudd på barns rettigheter	10
1. Mangfold og inkludering	11
1.1 Barn på flukt	12
1.2 Rasisme	17
1.3 Integrering	18
1.4 Urfolk og nasjonale minoriteter	20
1.5 Skeive barn	23
2. Demokrati og deltakelse	26
2.1 Lokal medvirkning og ungdomsråd	27
2.2 Nasjonal medvirkning	28
2.3 Kunnskap og kompetanse om medvirkning	29
2.4 Hat, hets og trusler	30
2.5 Privatliv og tilgang på informasjon	31
2.6 Levestandard	32
3. Helse og omsorg	33
3.1 Psykisk helse	34
3.2 Tilgang på tjenester	35
3.3 Vold og overgrep	36
3.4 Barnevern og alternativ omsorg	39
4. Utdanning	42
4.1 Tilrettelegging	43
4.2 Fravær og frafall	45
4.3 Helse	47
4.4 Vurderinger	48
4.5 Elevmedvirkning	49
4.6 Mobbing	50

5. Klima	51
5.1 Transport	52
5.2 Kunnskap og tilpasning	53
5.3 Medvirkning	54
5.4 Helse	55
5.5 Natur og miljø	56
5.6 Olje og gass	57
5.7 Urfolk	58
Del 3 - Andre tema og bemerkninger	59
Kunnskap om barns rettigheter	60
Barnehagebarn om barnas rettigheter	61
Barnekonvensjonens tilleggsprotokoll 3 - klagemekanismen	69
Vilkår for rapportering på barnekonvensjonen	70
Manglende oppfølging fra staten	70
Barnekomiteens forenklede rapporteringsprosedyre	71
Oppsummering og avslutning	72

Del 1

Hva er barnas rapport

I den første delen av rapporten kan du lese om hvordan denne rapporten ble til og hvem som har laget den. Du kan lese mer om hvordan vi har gått fram, hva som har vært viktig, og hvilke utfordringer vi har hatt på veien.

Hva er barnas rapport?

Sommeren 2024 ble den sjuende rapporten fra Norge om deres gjennomføring av FNs barnekonvensjon levert. Statens rapport svarte på spørsmålene FNs barnekomité stilte i List of issues. Rapporten du leser nå er barnas rapport fra sivilsamfunnet i Norge. Denne rapporten skal supplere staten og deres rapport om hvordan barn og unge sine rettigheter blir opprettholdt i henhold til FNs barnekonvensjon.

Denne rapporten er viktig for å få stemmen til barn og unge hørt. Ved å gi barn mulighetene til å involvere seg direkte, vil det sikre at deres meninger og erfaringer er dokumentert og fremlagt. Dette er viktig for å sikre tiltak som positivt påvirker livene til barn. Denne rapporten skal ikke være en metode for å dokumentere barns tanker, men et verktøy for å fremme endringer som kan forbedre barns hverdag og fremtid i Norge.

Rapporten gir et innblikk i hvordan barn i Norge opplever sine rettigheter. Den viser hvilke utfordringer de møter, og hvordan disse utfordringene burde håndteres. Målet er at denne rapporten kan påvirke politikere og beslutningstakere til å prioritere barns rettigheter.

Hvem har skrevet barnas rapport?

Denne rapporten er skrevet av barneutvalget. Utvalget består av 7 ungdommer i alderen 13-18 år. Grappa har møttes digitalt 9 ganger, og gjennomført en fysisk innspillsdag sammen i mai 2024. Dette er utvalget som har skrevet barnas rapport:

Herman Dahl Gaustad

Oslo

Dina Brandtzæg

Steinkjer

Hassan Naima

Stavanger

Maria Tøsse Pihlstrøm

Oslo

Sumeja Ohran

Sandnes

Orkidee Farzehsaeid

Oslo

Iver Aarebrot

Ålesund

Karoline Nylander (Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner) og Maja Enerhaug Egge (Press - Redd Barna Ungdom / Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner) har hatt prosjektlederansvar. Marius Sjølyst (Press - Redd Barna Ungdom) har fulgt opp barneutvalgets møter.

Hvordan ble barnas rapport til?

Arbeidet med denne rapporten ble startet av Forum for Barnekonvensjonen, etter utlysning av midler fra Barne- og familiedepartementet (BFD). Søknaden til BFD inkluderte planer om sivilsamfunnets skyggerapport, samt en egen barnas rapport. Formålet med en egen rapport fra barn har vært å sikre at barn fritt kan uttale seg om de rettighetene de selv mener er viktige. Fremgangsmåte og prosess ble utviklet av en arbeidsgruppe for barns medvirkning som bestod av Unicef, Redd Barna, Unge Funksjonshemmede, Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) og Press - Redd Barna Ungdom. Press og LNU fungerte som sekretariat gjennom hele perioden. Arbeidsgruppas mandat var å legge til rette for barns medvirkning i rapportering på barnekonvensjonen. Det har vært viktig for arbeidsgruppa at prosessen skal følge prinsipper for meningsfull medvirkning.^{1 2}

Arbeidsgruppa utviklet en prosess basert på den opprinnelige fristen for supplerende rapport, som var satt til 1. august 2024. Tildelingen av midler fra barne- og familiedepartementet ble bekreftet i januar. Den korte tidsrammen la store begrensninger på hvilke medvirkningsprosesser som kunne utføres. Følgende aktiviteter ble planlagt for å komme i mål med barnas rapport innen den korte fristen:

- Sette ned et barneutvalg som skulle fungere som redaksjonskomité for barnerapporten
- Gjennomføre en innspillsdag med barn
- Innhente informasjon fra eksisterende rapporter og dokumenter

For å velge deltakere til barneutvalget, ble det satt i gang en rekrutteringsprosess i slutten av mars 2024. Gjennom utlysning på LNU's nettsider, nyhetsbrev og i kanalene til alle organisasjonene i arbeidsgruppa, ble invitasjonen spredt godt. Press og LNU gjennomgikk 33 søknader før en innstilling ble lagt fram for arbeidsgruppen for et endelig vedtak. Kriteriene for utvelgelsen var balanse i kjønn, alder, geografisk tilhørighet, interessefelt og tidligere erfaring med lignende medvirkningsprosesser. Vi fikk veldig mange gode søknader, og skulle gjerne valgt flere enn det vi hadde plass til. De som ikke fikk tilbud om en plass i utvalget fikk invitasjon til å delta på innspillsdagen.

1 [UN CRC, General comment no. 12 - The right of the child to be heard, 2009](#)

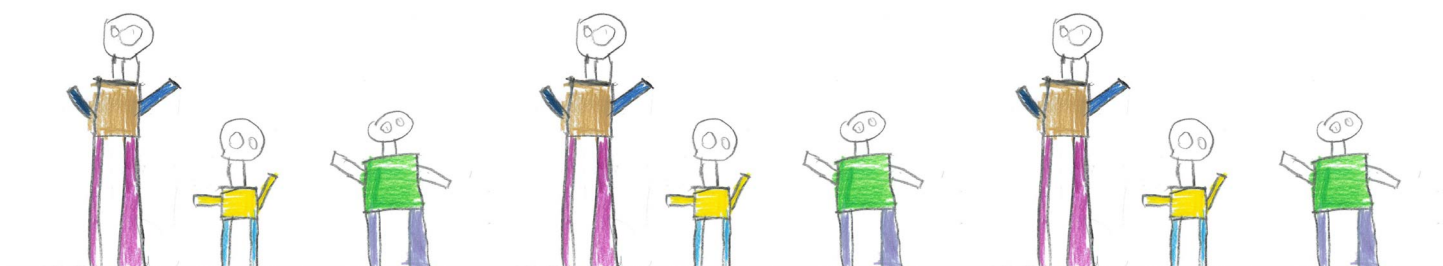
2 [LNU, Prinsipper for reell og meningsfull ungdomsmedvirkning, hentet 1.10.24](#)

Utvalget gjennomførte en innspillsdag den 25. mai, hvor det ble rekruttert deltakere gjennom nettverkene til organisasjonene i arbeidsgruppen og gjennom ungdomsråd i hele Norge. Kriteriene for deltakelse var at man var en del av en gruppe, aktivitet eller organisasjon, og var ungdom mellom 13 og 18 år. Innspillsdagen har informert utvalget om hvilke saker som skulle få oppmerksomhet i videre skriving av rapporten. Dagen bestod av opplæring og informasjon om barnekonvensjonen og rapporteringsarbeidet, etterfulgt av gruppearbeid hvor deltakerne jobbet sammen om å identifisere problemstillinger og komme med mulige løsninger på situasjoner hvor barns rettigheter brytes. Medlemmene i barneutvalget ledet diskusjonene. Gruppearbeidet ble referert av ansatte og tillitsvalgte fra organisasjonene som satt i arbeidsgruppa for medvirkning. I tillegg ble det skrevet notater på post-it-lapper og laget tankekart som deltakerne produserte.

Etter gjennomført innspillsdag ble materialet bearbeidet og tolket av barneutvalget. Innspillene ble tatt med inn i de videre møtene og diskusjonene. Gjennom digitale møter besluttet utvalget flere undertema for hvert av hovedtemaene. Du kan lese mer om temaene i rapportens hoveddel.

I juni 2024 ble Forum for Barnekonvensjonen orientert om ny frist for supplerende rapport. Den utvidede fristen ble satt til 1. desember 2024. Arbeidsgruppa bestående av Unicef, Redd Barna, Unge Funksjonshemmede, Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) og Press - Redd Barna Ungdom, ble enige om at en utvidet frist ikke nødvendigvis ga et stort handlingsrom for flere aktiviteter i utarbeidelsen av barnas rapport. Muligheter for utvidelser ble lagt fram for barneutvalget for en endelig beslutning. Utvalget besluttet at det skulle gjennomføres konsultasjoner med barnehagebarn for å sikre noen synspunkter på barns rettigheter fra yngre barn. Resultatet av dette arbeidet kan du lese om i rapportens siste del. I tillegg identifiserte utvalget noen tema som kom opp på innspillsdagen, men som ikke ble belyst godt nok. Utvalget besluttet å hente inn skriftlige innspill fra interesseorganisasjoner og grupper med barn som kunne utdype mer med både situasjonsbeskrivelser og forslag til løsninger. Primært bestod disse gruppene av representanter for ulike minoriteter eller brukere av spesifikke tjenester. Utover dette var det begrenset med tid og økonomiske ressurser til å gjennomføre flere konsultasjoner eller undersøkelser, selv om dette var noe både arbeidsgruppa og barneutvalget gjerne skulle hatt mulighet til.

Fra august 2024 bidro LNU og Press som sekretariat for å skrive ut tekster etter diskusjoner i møtene til barneutvalget. Barneutvalget har også produsert tekster selv eller i samarbeid med sekretariatet. Siste gjennomgang av rapportens innhold ble gjort av barneutvalget 21-22. oktober 2024.

Utfordringer og begrensninger

Tid og uforutsigbarhet

En av de største utfordringene for utvalget har vært lite tid. Vi i utvalget er samfunnsengasjerte ungdommer, og dette har skapt utfordringer når det kommer til å finne møtetidspunkter. Vi skulle ønske det var en mer forutsigbar plan for arbeidet, hvor alle møter hadde vært bestemt lenge i forveien. Utvalget er bosatt i ulike byer og steder i Norge, og dette har ført til at de fleste møtene har vært digitale. Med bedre tid og økonomi ville vi kunne møttes fysisk. Det er alltid fordeler ved å møtes fysisk, både at vi i utvalget kunne blitt bedre kjent og tryggere på hverandre, og at vi kunne fått mer tid til å diskutere og skrive sammen.

Mye av tiden som i utgangspunktet ble satt av til supplerende rapporter, satte krav til at vi jobbet i sommerferien. Juli er måneden for fellesferien i Norge. Staten var forventet å levere sin rapport i mai, og supplerende rapport i august. Dette er altfor lite tid midt i en sommerferie. At statsrapporten kom så sent gjorde at vi i realiteten lagde en uavhengig rapport og ikke hadde tid til å få skrevet noe som kunne kommentere og supplere statens svar på List of issues.

Den siste store utfordringen med tid, var de uforutsigbare fristene vi måtte forholde oss til. I juni fikk vi beskjed om at vi hadde mer tid enn først planlagt. Det har vært slitsomt og utfordrende å ikke vite hvilke tidsfrister vi burde holdt oss til.

Manglende kunnskap om barns rettigheter og rapportering

Vi ser at det er lite info om hva barnas rapport er. Vi hadde ønsket at vi kunne skape mer oppmerksomhet rundt den, og det samme ønsker vi generelt om barns rettigheter. Flertallet av deltakerne på innspillsdagen vi arrangerte visste ikke hva barnas rapport var eller hvordan den brukes. Noen var til og med sjokkert over at vi har egne barnerettigheter, og hadde ikke hørt om disse. Vi skulle ønske vi hadde mer tid til å gi deltagerne på innspillsdagen opplæring i barnekonvensjonen og rapporteringsarbeidet.

Gjennomføring av innspillsdag

I mai 2024 arrangerte utvalget en innspillsdag for barn og unge fra hele landet, innspillsdagen var en dag vi i utvalget arrangerte for å samle inn innspill om barns rettigheter. Her ble det gode diskusjoner, enigheter og uenigheter. Vi samlet inn innspill om barns rettigheter blir oppfylt, hvor blir de brutt og hvilke tiltak som kan hjelpe. Det var mange diskusjoner på innspillsdagen og det var vanskelig å få alle til å bli fornøyde med tiltakene. Vi visste at dette kom til å bli en utfordring når vi startet å skrive rapporten, og det var uunngåelig å berøre temaer som politisk er kontroversielle. Underveis i dagen oppdaget vi at det var en del ukjente og fremmede emner for deltakerne. En del av deltakerne hadde lite erfaringer å dele og mange hadde vanskeligheter med å relatere til noen av problemene som ble diskutert. Utvalget prøvde å forklare og omformulere spørsmålene, men det var vanskelig å skape engasjement og debatt rundt noen av emnene til rapporten.

En annen utfordring vi støtte på var det å få med alle forslag eller finne en ordlyd som dekker det de fleste har sagt. Internt i utvalget var det også noen uenigheter, men vi innså at slik vil det alltid være. Utfordringer finnes i enhver medvirkningsprosess, dette gjaldt ikke bare innad i utvalget, men også uenigheter rundt tiltak fra deltagerne på innspillsdagen.

Vi snakker ikke på vegne av alle barn

Rapporten er ikke en representativ samling av alle barn og unges meninger. Ettersom utvalget og innspillsdagen er rekruttert gjennom organisasjonsnettverk og mer organiserte former for deltakelse, er det blant annet ikke eksplisitt innhentet innspill fra barn som av ulike årsaker ikke har tilknytning til en gruppe, ungdomsråd eller organisasjon. I forrige rapporteringsrunde ble det gjennomført undersøkelser og konsultasjoner på skoler for å nå bredest mulig ut. Med de begrensede ressursene vi har hatt for denne prosessen, valgte vi å ikke gjennomføre en slik prosess. Resultatet er at vi ikke kan si at denne rapporten er representativ for alle barn i Norge. Likevel har svært mange barn enten direkte eller indirekte vært med på å si sin mening i arbeidet, og vi mener at mange viktige tema blir adressert i rapporten.

Del 2

Brudd på barns rettigheter

I denne delen av rapporten kan du lese om hvilke saker som er viktig for å sikre rettighetene til barn i Norge. Når en spør barn hvilke rettigheter som er viktig for dem, og hva det er de vil forbedre, er det et vidt spekter av svar man kan få. Det kan være alt fra retten til å være seg selv, til demokrati, fritid eller utdanning. Del 2 av rapporten har blitt delt opp i fem hovedtema, som hver har flere undertemaer. Utvalget kom frem til disse fem temaene ved å diskutere hvilke saker utvalget selv erfarte var viktige, samt en gjennomgang av List of issues fra FNs barnekomité. Utvalget besluttet at det ikke var nødvendig å lage en rapport som kommenterer alle artiklene i barnekonvensjonen, og at det heller var et ønske om at sakene som skulle løftes fikk definere strukturen på rapporten. De fem hovedtemaene utvalget kom frem til var mangfold og inkludering, demokrati og deltakelse, helse og omsorg, utdanning, og klima.

1. Mangfold og inkludering

Norge er et land med en mangfoldig befolkning både når det gjelder etnisitet, bakgrunn, sosioøkonomisk status, kjønnsidentitet, seksualitet, funksjonsevne etc. I dag er det enkelte grupper som ikke får oppfylt sine rettigheter på lik linje med andre. Dette skaper et skille mellom de ulike minoritetene i Norge og resten av majoritetsbefolkningen. Det er mange minoritetsgrupper i Norge som utsettes for systematisk diskriminering. Vi har valgt å fokusere på noen særlig utsatte grupper, men vet samtidig at det er mange flere tema vi kunne dekket. Gjennom innspillsdagen som barnutvalget arrangerte, og tilgjengelige rapporter hvor barn har fått uttrykke seg, har vi identifisert 6 undertema hvor vi mener barn utsettes for rettighetsbrudd. Under hvert tema finner du kulepunkter med forslag til anbefalinger.

1.1 Barn på Flukt

Enslige mindreårige asylsøkere

Enslige mindreårige asylsøkere er barn under 18 år som er på flukt uten foreldre eller annen omsorgsperson. Å være på flukt alene i ung alder gjør disse barna særlig sårbare for utnyttelse og rettighetsbrudd.

I dag kan enslige asylsøkende barn få en midlertidig oppholdstillatelse fra de er 16-18 år. Disse barna kan ikke sendes tilbake til hjemlandet hvis de ikke har foreldre eller andre nære omsorgspersoner der. De kan derimot returneres til hjemlandet ved fylte 18 år hvis de ikke har et beskyttelsesbehov når de er blitt voksne. Med midlertidig oppholdstillatelse er barna informert om at de ikke får bli i landet, men at de bare kan være her til de fyller 18 år. Det er godt dokumentert at denne typen tillatelse er en svært stor psykisk belastning for unge mennesker, og i flere tilfeller har ført til at barn prøver å skade seg, begå selvmord eller at de forsvinner fra mottak i redsel for å bli tvangsreturnert.³

Enslige asylbarn som kommer alene til Norge, har et ekstra behov for omsorg, trygghet og forutsigbare rammer. Hvis et barn i Norge ikke har foreldre, eller har en utilstrekkelig omsorgssituasjon, skal barnevernet ha ansvar for barn under 18 år. For enslige asylsøkende barn fra 15-18 år er det UDI som har omsorgsansvaret for barna. Mottak eller institusjoner for enslige asylbarn er dermed ikke underlagt samme krav til bemanning, oppfølging og kvalitet som tilbudene andre barn i Norge får. Norge har flere ganger blitt kritisert av menneskerettighetsorganisasjoner og FNs barnekomité for diskriminerende praksis, og har likevel ikke gjort endringer.

Med dårlige boforhold og en overhengende fare for å returneres, er det mange enslige asylbarn som trekkes til kriminelle miljøer, eller involveres i salg av seksuelle tjenester. Barna er svært sårbare for utnyttelse og overgrep. Mange barn forsvinner enten i kortere eller svært lange perioder fra bostedsadressene sine, og det er dokumentert at barna sjelden blir meldt savnet eller faktisk letes etter av politiet.⁴

“

Ting tar tid. Vi må først lande i dette landet. Jeg trives godt, men det er ikke lenge siden jeg kom hit. Etter flere år med vonde opplevelser og lang ventetid for oppholdstillatelse har jeg ikke landet enda for å få tryggheten og føle meg hjemme. Familie betyr veldig mye, når familien bor langt unna, er det vanskelig. Det er kanskje enklere for de som kommer sammen med familie, enn oss enslige mindreårige.⁵

”

3 [NOAS, En gjennomgang av midlertidig opphold til enslige mindreårige asylsøkere, 2017](#)

4 [NRK, 432 barn og ungdommer har forsvunnet fra norske asylmottak, 2022](#)

5 [Redd Barna, Det viktigste er å bli norsk, 2020](#)

Våre anbefalinger:

- Avvikle bruk av midlertidig oppholdstillatelse for enslige asylbarn
- Overføre omsorgsansvaret for enslige asylbarn mellom 15 og 18 år til barnevernet
- Gi politiet en tydelig instruks om at forsvinning av enslige asylbarn skal etterforskes og tas på like stort alvor som forsvinning av norske barn
- Sikre tilstrekkelig med barnefaglig kompetent personell og god omsorg på mottak for enslige asylbarn
- Styrke representantordningen til enslige asylbarn

Rett til å bli hørt

Når enslige barn eller barnefamilier kommer til Norge som asylsøkere, er det sjelden at barns rett til å bli hørt oppfylles. I mange saker blir ikke barna hørt muntlig og direkte i noen ledd av sin sak. I saker hvor barna faktisk inviteres til å høres, er det ikke tilstrekkelig med informasjon i forkant, under og etter samtalen. Flyktningbarn forteller om utilstrekkelig barnefaglig kompetanse, og at de har liten tillit til saksbehandlerne. For barn er det helt essensielt å være trygg for å kunne fortelle om opplevelser som er vanskelige. Det er ikke godt nok tilrettelagt for at barn skal dele sine relevante erfaringer i forbindelse med asylsøknaden. Ofte er utlendingsforvaltningens vedtak preget av standardtekster, framfor individuelle vurderinger av hva barnet selv har sagt og hvordan vedtaket er i tråd med barnets beste.⁶

“ *Jeg vil gjerne at de skal være litt greiere. Ta vare på oss, liksom. Vi er der og skal fortelle vår historie. Så jeg vil gjerne at de skal gi uttrykk for at de lytter og tror på det vi sier. Selv om det kan være at noen lyver, så kan det være at den personen forteller sannheten. Så jeg tenker at det vi sier, burde tas på alvor. De som ikke har vært i samme situasjon, vet ikke hvordan det var.* ”⁷

Våre anbefalinger:

- Sørge for en ordning som sikrer en uavhengig vurdering av barnets beste i søknaden om beskyttelse
- Sørge for at alle barn får oppfylt sin rett til å bli hørt ved søknad om beskyttelse
- Opprette et eget tilrettelagt senter for barn i asylprosessen
- Videreføre og videreutvikle den barnefaglige kompetansen i utlendingsforvaltningen

6 [Redd Barna, Høring av barn i saker om beskyttelse: Hva kan vi lære av barnehusmodellen, 2022](#)

7 [Redd Barna, Høring av barn i saker om beskyttelse: Hva kan vi lære av barnehusmodellen, 2022](#)

Avslag på asylsøknaden

Når barnefamilier får avslag på søknaden om beskyttelse, er det som hovedregel foreldrenes ansvar å ivareta barns informasjonsbehov og interesser. Noen foreldre klarer ikke å informere barna sine om avslag, og sliter med å skjerme barna fra hvor vanskelig de selv har det. I de tilfellene hvor foreldrene informerer barna sine, skjer dette ofte på en måte som ikke er tilstrekkelig tilpasset barna. Dette får igjen konsekvenser for barn, som påvirkes av hvordan foreldrene har det.⁸

Våre anbefalinger:

- Styrke rettshjelpen til asylsøkere med avslag
- Innføre lengre utreisefrist etter endelig avslag på søknad om beskyttelse for barn og barnefamilier
- Styrke informasjon, veiledning og psykososial oppfølging av barn og foreldre gjennom hele asylprosessen
- Sørge for at barn ikke separeres fra foreldre og søsken i forbindelse med asylprosessen

Begrensede oppholdstillatelser

Lengeværende barnefamilier er familier som tidligere har fått avslag på søknad om beskyttelse, men som får opphold på humanitært grunnlag på grunn av barnets tilknytning til Norge. Barnefamilier som ikke fremlegger dokumentasjon på sin identitet, får en tillatelse med begrensninger. Tillatelsen gir ikke rett til familieinnvandring med gjenværende kjernefamilie i hjemlandet, og må fornyes hvert år. Man kan heller ikke få permanent oppholdstillatelse eller statsborgerskap med en slik status. Først når man legger fram pass kan begrensningene oppheves. En av utfordringene til lengeværende barnefamilier er at barna blir boende lenge i asylmottak. Disse barna har heller ikke rett på barnehageplass slik alle andre barn i Norge har. Slike begrensede tillatelser virker også hemmende på integrering ved at foreldre ikke kan delta i arbeidslivet og utsettes for stor psykisk belastning og usikkerhet.⁹

“ Da vi endelig fikk oppholdstillatelse ble jeg først veldig glad for det, men så var det som et slag i magen fordi det ikke var [en] ordentlig oppholdstillatelse.¹⁰ ”

8 [NOAS, Det barn ikke vet, har de ikke vondt av?, 2020](#)

9 [NOAS, Med livet på vent, 2020](#)

10 [NOAS, Med livet på vent, 2020](#)

Våre anbefalinger:

- At alle barnefamilier med begrenset oppholdstillatelse bosettes etter førstegangsvedtak
- Innføre lovfestet rett til barnehage for alle barn i mottak
- Gi barnefamilier gratis advokatbistand gjennom hele asylprosessen
- Utvide antall timer norskopplæring for beboere på asylmottak
- Sørge for at barn som søker beskyttelse skal ha lik tilgang på barnehage og skole som alle andre barn som oppholder seg i Norge

Utvising

I dag kan barn på flukt som har fått endelig avslag på sin asylsøknad returneres. I forbindelse med tvangsretur har politiet mulighet til å internere barn. Dette kan sammenlignes med fengsel eller frihetsberøvelse. Tidligere har Norge fått sterk kritikk for sin behandling av barnefamilier på utlendingsinternatet Trandum.¹¹

Våre anbefalinger:

- Sørge for at barn og barnefamilier ikke interneres på utlendingsinternat

Asylmottak og tjenester

Et av temaene barn på asylmottak er opptatt av, er flytting. Mange barn rapporterer om hyppige flyttinger på tvers av kommuner og landsdeler, og liten mulighet til forutsigbarhet og trygge rammer. Flere barn rapporterer om flere flyttinger hvert år, og at de mister nettverk, venner, fritidsaktiviteter og annet de har jobbet med å etablere i egne liv.

“ *Mennesker på flukt må slippe å etablere seg flere ganger. Det er for vanskelig.*¹² ”

Barna er også opptatt av at de ansatte på mottaket kan utgjøre en stor forskjell, både i positiv og negativ retning.

“ *De som jobber på mottaket, må være snille. De må snakke med barna. Og de må smile. Med øynene, ikke bare med munnen. Å bry seg og være snill kan man gjøre uten å snakke språket. Barn skjønner det*¹³ ”

11 [Norges institusjon for menneskerettigheter, 2024](#)

12 [Redd Barna, Trygghet på mottak, 2022](#)

13 [Redd Barna, Trygghet på mottak, 2022](#)

Noen barn har opplevd seksuelle krenkelser mens de har bodd på asylmottak i Norge. Det kommer fram at bakgrunnen deres, samt den usikre situasjonen de befinner seg i, gjør dem utsatt for overgrep og krenkelser.¹⁴ Barna forteller at de ikke visste at de kunne si nei, eller ikke turte å si ifra fordi de var redde for at de ikke skulle få bli i Norge. Barna og ungdommene løfter imidlertid også at trygghet er mer enn fysisk trygghet fra vold og overgrep. Det handler også om psykisk trygghet. De forteller at opplevelsene de har med seg fra hjemlandet og flukten, påvirker deres trygghetsfølelse etter at de kommer til Norge.

“ *Etter hvert sov jeg dårlig. Isolerte meg. Det var ingen som snakket med oss. Ingen som lurte på historien vår. Hvis vi klagde over manglende søvn, kanskje på grunn av vonde minner, fikk vi bare sovemedisiner.* ¹⁵ ”

Barn på asylmottak trenger noen som snakker med dem og lytter når de er klare for å fortelle. De ønsker å høre til i fellesskap, og slippe å stadig måtte flytte fra mottak til mottak. De forteller også at uforutsigbarheten knyttet til å være i en asylprosess, og uvissheten og frykten for å ikke få bli i Norge, fører til en opplevelse av utrygghet.

“ *Mottakene er av og til fine. Av og til ser de ut som et fengsel. Noen har gitter, som på film. For at vi ikke skal rømme. Men jeg bryr meg egentlig ikke om det.* ¹⁶ ”

Våre anbefalinger:

- Sørge for barnevennlige asylmottak for familier
- Sørge for forutsigbare og langvarige bostedsløsninger for asylbarn og familier

14 [Redd Barna, Trygghet på mottak, 2022](#)

15 [Redd Barna, Trygghet på mottak, 2022](#)

16 [Redd Barna, Trygghet på mottak, 2022](#)

1.2 Rasisme

Mange barn opplever rasisme og diskriminering i hverdagen, og noen grupper opplever at hets mot dem er mer akseptert enn mot andre.¹⁷ I en undersøkelse fra 2023 rapporterte 45% å ha blitt utsatt for rasistiske ytringer i løpet av de siste 12 månedene.¹⁸ Sosiale medier, skolen og idretten er arenaene der rasismen oftest foregår. Noen barn opplever at skolen mangler kompetanse i både forebygging og håndtering av rasisme og diskriminering, og at det virker som lærerne står alene med dette uten mye støtte fra skoleledelse og støtteapparat.

Våre anbefalinger:

- Støtte til flerkulturelle organisasjoner og arrangementer
- Strengere lover og retningslinjer mot diskriminering bør implementeres og håndheves
- Etablere mekanismer for å overvåke og rapportere diskriminering
- Kvitteordning med politiet
- Sørg for likebehandling av asylsøkere og flyktninger i hele asylinstituttet
- Lærere og andre voksne som jobber med barn og unge, bør ha mer kunnskap om forebygging og håndtering av rasisme

“ Etter hvert sov jeg dårlig. Isolerte meg. Det var ingen som snakket med oss. Ingen som lurte på historien vår. Hvis vi klagde over manglende søvn, kanskje på grunn av vonde minner, fikk vi bare sovemedisiner.¹⁵ ”

17 [PROBA samfunnsanalyse, Barn og unges erfaringer med rasisme og diskriminering, 2023](#)

18 [PROBA samfunnsanalyse, Barn og unges erfaringer med rasisme og diskriminering, 2023](#)

1.3 Integrering

Mange barn som flykter opplever utfordringer når de ankommer Norge. Utfordringene kan vare over lang tid, og være til hinder for å leve et så normalt liv som mulig. Særlig nevner barn som er ny i Norge at skole, venner, fritid, psykisk helse, økonomi, kulturforståelse og fordommer er tematikk som er viktige for god integrering og en god start.

“ *Jeg er integrert når jeg er i klassen, når jeg føler at jeg kan snakke, og når jeg synger i kor og vi danser sammen. Jeg har det bra når jeg er med venner.* ¹⁹ ”

Barn med flyktning- eller innvandrerbakgrunn forteller at skolen kan være det beste stedet for god integrering, men at det også er et sted hvor de møter mange utfordringer og fordommer både fra voksne og andre barn. Flere nevner viktigheten av interkulturell forståelse og et ønske om at flere viste interesse.

“ *At man får være med og bestemme over det som skjer, for eksempel på skolen.* ²⁰ ”

De aller fleste barn og voksne forteller at språket er essensielt for god integrering. Noen er fornøyde med norskopplæring og introduksjonsprogrammer, mens andre er svært misfornøyde med tilbudet.

“ *Det var lettere å lære språket etter at vi kom til [anonym kommune]. Det var annerledes på mottaket. Der var vi 60 ungdommer, og ingen snakket norsk. Vi gikk ikke på skole og lærte derfor ikke mye språk. Det er viktig å høre på folk som sitter rundt deg og snakker norsk, og du hører på og får kunnskap. Det er viktig å lære grammatikk. Da blir det lettere å bygge opp språket. Med leksehjelp lærer man språket lettere. Kunne gjerne vært to dager i uken.* ²¹ ”

19 [Redd Barna, Det viktigste er å bli norsk, 2020](#)

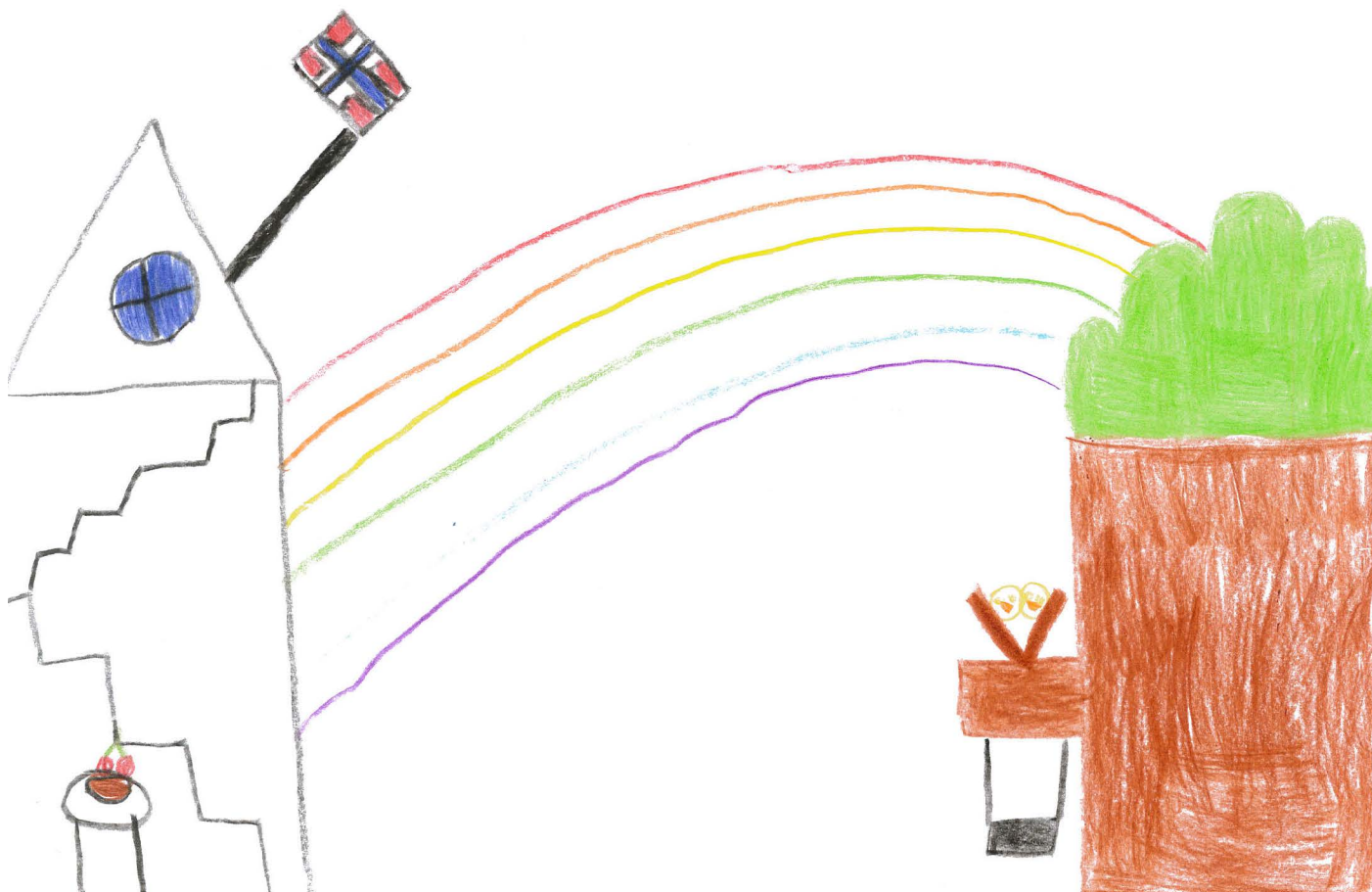
20 [Redd Barna, Det viktigste er å bli norsk, 2020](#)

21 [Redd Barna, Det viktigste er å bli norsk, 2020](#)

Lokale myndigheter kan også jobbe for å skape arenaer hvor flyktninger kan delta aktivt i samfunnslivet. Dette kan være gjennom fritidsaktiviteter, frivillighetsarbeid, og kulturelle arrangementer. Det bør etableres kommunale samarbeid mellom skoler, helsetjenester, frivillige organisasjoner, og næringsliv for å sikre en helhetlig tilnærming til integrering.

Våre anbefalinger:

- Styrke språkopplæring for barn og barnefamilier som kommer til Norge
- Sørg for tilstrekkelig tilbud om jobbtrening for ungdom og foreldre
- Styrke retten til gratis fritidsaktiviteter, fritidsklubb og frivillighetsarbeid for barn og barnefamilier
- Sikre at barn med flyktningbakgrunn har et trygt hjem
- Styrke utdanningen i inkludering, toleranse, solidaritet og interkulturell forståelse
- Styrke ordninger for leksehjelp
- Sørg for mer flyktningfaglig kompetanse blant lærere og pedagoger

1.4 Urfolk og nasjonale minoriteter

Samer

Samiske barn opplever utfordringer knyttet til å utøve sin identitet, kultur og språk i det norske samfunnet, særlig utenfor samiske kjerneområder. Selv om Norge formelt anerkjenner samisk språk og kultur som likeverdige med norske, er dette ofte ikke en realitet i praksis. Mange unge samer møter mangel på kunnskap om samisk kultur og språk, og utfordringer med tilgang til samisk opplæring. Det er store forskjeller i tilgang til samisk undervisning, både når det gjelder tilgang på kvalifiserte lærere og læremidler. Mange barn sliter med å få undervisning på samisk språk, særlig utenfor de samiske forvaltningsområdene.²²

En annen stor utfordring, er samiske barns opplevelse av diskriminering og hets i hverdagen, både fysisk og digitalt. Dette skjer særlig i byer, hvor samer ofte blir møtt med uvitenhet, fordommer og negative kommentarer knyttet til deres kultur, klær og språk.

Romfolk

Norge har tidligere fått mye kritikk for bruk av fosterhjemsplassering av rombarn. De fleste romske barn som får barnevernstiltak plasseres i ikke-romske fosterhjem og fratras dermed sin rett til å utøve egen kultur og praktisere sitt morsmål. Mange romske fosterbarn bosettes på hemmelig adresse hvor de er helt avskåret fra romsk fellesskap, kultur og språk.²³ Det er satt i gang noen få tiltak på dette området for å innhente mer kunnskap og erfaringer²⁴, men det gjøres lite for å bedre situasjonen til rombarn i Norge.

Kvener

Barn i Troms og Finnmark med kvensk/norskfinsk bakgrunn har rett til opplæring i kvensk som andrespråk i grunnskolen og kan i henhold til læreplanen velge mellom kvensk eller finsk. Fra august 2024 er retten til opplæring i kvensk eller finsk for grunnskoleelever med kvensk/norskfinsk bakgrunn

22 Skriftlig innspill fra NSR-N, 2024

23 [RK, Romske barn mister språk og kultur i fosterhjem, 2023](#)

24 [UiT, prosjektet ROMFREM, hentet 1.10.24](#)

i Troms og Finnmark lovfestet. Det tas imidlertid ikke hensyn til at det bor mange kvenske barn i andre deler av Norge i dag.²⁵ I årene som kommer vil det sannsynligvis bli enda flere kvenske barn som bor utenfor Troms og Finnmark. Dette setter det kvenske språket i fare for utrydding og skaper et skille mellom kvenske barn bosatt sør og nord for den lovfestede språkgrensen. Alle kvenske barn bør ha rett til å lære seg språket som ble fratatt folket under fornorskningspolitikken. Retten til kvensk språkopplæring bør gjelde allerede fra barnehagen, og fortsette gjennom hele skoleløpet.

I en rapport kommer det frem at kun 19% av de som kjente til at Norge har nasjonale minoriteter, hadde kjennskap til kvenene.²⁶ Kvenske barn forteller at de ofte forventes å kunne forklare og redegjøre for den kvenske minoriteten i møte med uvitende. Kvenske barn har ofte lite kunnskap om historiske forhold, og føler seg ofte for lite kvensk til å kunne representere den nasjonale minoriteten. Noen velger å hemmeligholde sin identitet nettopp på grunn av dette. For å motvirke presset kvenske barn opplever, er det viktig at alle barn i Norge lærer om kvenene og de andre nasjonale minoritetene på skolen.

Som et resultat av fornorskningspolitikken finnes det lite materiell kulturarv for kvenene. Dette, sammen med mangelen på språkopplæring og kompetanse i det kvenske miljøet, bidrar til at mange kvenske barn sliter med å identifisere seg med sin kvenske bakgrunn. Kvenske miljøer er avhengige av folk som aktivt jobber med å skape materiell kulturarv, med å dokumentere kvensk kultur, med å skape kvenske språkressurser, og med å løfte det kvenske frem i lyset.

“ *Hva vil det si å være kven? Dette er et spørsmål mange kvenske barn stiller seg. Det finnes dessuten mye sårt og vondt i den kvenske historien og uretten vi har blitt utsatt for, og dette kan føles vanskelig å håndtere.*²⁷ ”

Jøder

I en undersøkelse fra 2023 rapporterte 69% av deltakerne at de har hatt ubehagelige opplevelser knyttet til sin jødiske identitet. Av disse var det mange foreldre som fortalte om sine barns erfaringer med mobbing, hets og trusler etter terrorangrepet i Israel 7. oktober 2023.²⁸ Det er noe økning i antisemittiske holdninger i norsk befolkning²⁹, og dette kan påvirke barn svært negativt. Siden 2016 har Norge hatt to handlingsplaner mot antisemittisme³⁰ og i 2024 legges en ny handlingsplan fram. Det er positivt at det finnes et helhetlig arbeid mot rasisme og diskriminering, og at arbeidet også inkluderer handlingsplaner som retter seg mot spesifikke minoriteter.

25 Kvenungdommen, innspill til barnas rapport, 2024

26 [Norges institusjon for menneskerettigheter, Holdninger til samer og nasjonale minoriteter i Norge, 2022](#)

27 Kvenungdommen, innspill til barnas rapport, 2024

28 [NRK, kartlegging av jødehat i Norge etter 7. oktober, 2023-2024](#)

29 [HL-senteret, Holdningsundersøkelse, 2024](#)

30 [Regjeringen, Handlingsplan mot rasisme og diskriminering - ny innsats 2024-2027, 2023](#)

Våre anbefalinger:

- Støtte til barne- og ungdomsorganisasjoner som representerer urfolk eller nasjonale minoriteter
- Sørge for økonomisk støtte til utvikling av barne- og ungdomstilbud, møteplasser og kulturtilbud for urfolk og nasjonale minoriteter
- Lovfeste retten til språkopplæring for alle barn som tilhører urfolk og nasjonale minoriteter. Retten må gjelde i hele Norge, og strekke seg fra barnehage til videregående skole
- Økt støtte til barnehager for urfolk og nasjonale minoriteter
- Styrke læreres kunnskap om urfolk og alle nasjonale minoriteter, deres språk, historie og kulturer
- Opprette en "veiviser-ordning" i skolen som omfatter urfolk og alle de nasjonale minoritetene. Målet bør være formidling av språk, kultur og levesett
- Følge opp tiltak rettet mot urfolk og nasjonale minoriteter i handlingsplan mot rasisme og diskriminering
- Sørge for tilstrekkelig finansiering av tiltak i nye handlingsplaner mot rasisme og diskriminering

1.5 Skeive barn

Det er viktig at barn har like muligheter til selvutfoldelse og frihet til å være akkurat den man er. Til tross for at skeive barn i Norge stort sett rapporterer om gode liv og like rettigheter som andre barn, så er det flere kritikkverdige områder hvor det ikke gjøres nok for å beskytte dem. Skeive barn har dårligere tilgang på hjelpetjenester og offentlige tilbud. Noen forteller at de møter usynliggjøring og manglende anerkjennelse av sin identitet i barnevernet³¹, andre forteller om at de har det dårligere på skolen.³²

Skeive barn har økt sannsynlighet for å være utsatt for vold, diskriminering og trakassering både i skolen, hjemmet og på fritiden.³³ Det er også dokumentert at mengden hat mot skeive er økende i sosiale og tradisjonelle medier.³⁴

Det har i lang tid vært usikkerhet knyttet til hvorvidt det gjennomføres unødvendige medisinske inngrep mot intersex-barn. Intersexbarn gjennomgår ofte behandling som har som hensikt å gjøre kroppen mer kjønnsnormativ, og ikke er medisinsk nødvendige. Praksisen har gjentatte ganger blitt kritisert av internasjonale menneskerettighetsorganisasjoner.^{35 36} Særlig bekymret har organisasjoner vært for kirurgi som har som kosmetisk effekt å få et barns kjønnsorganer til å se ut som en penis eller en vagina, ofte gjennomført før barnet er fylt 1,5 år.³⁷ Om dette er en praksis som fortsatt forekommer i Norge, er det viktig at dette forbys, så barnet selv kan ta en informert avgjørelse senere i livet.

Våre anbefalinger:

- Styrke kompetansen om kjønn- og seksualitetsmangfold for alle som jobber med barn
- Krav til ytringsansvar
- Strengere håndheving av diskrimineringslovverket
- Forbud mot intersekkirurgi uten samtykke fra barnet selv

31 [Svendsen & Paulsen, skeive ungdommers møter med barnevernet, 2021](#)

32 [Udir, Dårligere skolemiljø for elever med annen kjønnsidentitet, 2024](#)

33 [Likestillingssenteret, Dobbel tabu, 2024](#)

34 [Amnesty, Eksplosiv økning av kritiske ytringer om skeive, 2023](#)

35 [Amnesty, ensuring the rights of children born intersex, 2017](#)

36 [Human Rights Watch, Intersex Children, hentet 10.10.24](#)

37 Skriftlig innspill fra Skeiv Ungdom, 2024

1.6 Barn med funksjonsnedsettelse

Funksjonshemmede og kronisk syke utsettes for systematisk diskriminering på alle samfunnsarenaer, og det eksisterer en manglende annerkjennelse av funksjonshemmede som likestilte og likeverdige samfunnsborgere. Mange utsettes for mobbing og krenkninger. Noen av tilfellene er så grove at det kategoriseres som trakassering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet. Til tross for dette er det få som anmelder sakene til politiet, og diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet mot funksjonshemmede blir ofte bagatellisert eller bortforklart. Dette er et stort problem og kan føre til at funksjonshemmede og kronisk syke unngår å engasjere seg eller ikke tør å delta i samfunnet. Funksjonshemmede er også mer utsatt for vold og seksuelle overgrep enn befolkningen ellers.³⁸

Funksjonshemmede og kronisk syke kan ha behov for ulike former for hjelpemidler. Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er et viktig hjelpemiddel og likestillingsverktøy for å sikre mulighet for deltagelse. Det å ansette sine egne assistenter er avgjørende for unge med assistansebehov for å kunne leve gode liv. Hjelpemidler er viktige for mange for å få hverdagen til å gå rundt. For noen er hjelpemidler en robotstøvsuger eller andre produkter en får i vanlig handel, mens andre har behov for spesialiserte hjelpemidler som rullestoler, rullatorer, leseprogrammer og huskekalendere. Utfordringen i dag er at funksjonshemmede og kronisk syke ikke får tildelt nødvendige hjelpemidler og assistanse for å kunne leve likestilte liv.

Flyktningbarn med funksjonshemminger

Ensomhet, mangel på venner og fritidsaktiviteter er noe av det barn og unge med funksjonsnedsettelse som har flyktet til Norge og er bosatt i en kommune, forteller om sin hverdag.³⁹ I en rapport forteller barna at de har blitt møtt med fordommer, manglende informasjon om sine rettigheter og hvor de kan få støtte, og om mye venting.

“ Overgangen fra mottaket til bosetting var vanskelig. Jeg flyttet i juni, men hele høsten fikk jeg ikke begynne på skolen. Det var tøft. Det var mye forsinkelser som de begrunnet med at de skulle kartlegge hva slags hjelpemidler jeg trengte. Jeg har en synshemming. Jeg gikk lenge med mine gamle briller fra hjemlandet og gikk på ting. Det tok 6 måneder før jeg fikk de hjelpemidlene jeg trengte.⁴⁰ ”

38 [Redd Barna, Hvorfor er barn med funksjonsnedsettelse mer utsatt?, hentet 16.10.2024](#)

39 [Redd Barna, Vi må kjempe dobbelt så hardt, 2021](#)

40 [Redd Barna, Vi må kjempe dobbelt så hardt, 2021](#)

Mange barn med funksjonshemninger og flyktningbakgrunn er mest hjemme med foreldrene og søsken. Ikke alle har støttekontakt, og flere ytrer at de har behov for det, spesielt for å få hjelp til å komme til og fra aktiviteter eller sosiale arrangementer. De som har fått innvilget støttekontakt, forteller at støttekontakten tar dem med ut 1–2 ganger i uken på aktiviteter som kino eller restaurant. Det vil si aktiviteter der de er alene, ikke på fritidsaktiviteter eller sosiale aktiviteter med andre barn.

“ *Jeg måtte ordne all tilrettelegging og støtte med skolen og andre instanser selv. Familien min klarte ikke å hjelpe meg med det. Jeg ble ganske utslitt.* ⁴¹ ”

Våre anbefalinger:

- Inkorporere FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i den norske menneskerettsloven
- Styrke tegnspråktolk- og skrivetolk-tjenesten, og sikre en organisering som dekker behovet på kveldstid og i helger
- Sørg for at barn med assistansebehov får innvilget BPA for å kunne delta på de samfunnsarenaer de selv ønsker
- Innvilg BPA forskuddsvis ved planlegging av flytting mellom kommuner
- Sikre tilgjengelige tolketjenester som har kompetanse og forståelse for helserelaterte spørsmål
- Sikre at barn med funksjonshemninger og deres familier har tilstrekkelig informasjon om sine rettigheter i asylprosessen
- Sikre at alle flyktningbarn med funksjonsnedsettelse har tilstrekkelig assistanse og nok timer med støttekontakt

41 [Redd Barna, Vi må kjempe dobbelt så hardt, 2021](#)

2. Demokrati og deltagelse

Et demokrati eksisterer ikke uten deltagelse. Alle barn har rett til å bli hørt, og deres mening skal tillegges betydelig vekt. I tillegg forplikter barnekonvensjonen oss til at alle handlinger og beslutninger skal skje til barnets beste. Dette innebærer å gi unge rett til medvirkning i lokale og nasjonale saker, samt en rett til individuell medvirkning i spørsmål om eget liv. Barn vet ofte best selv hva de trenger, og dette gjør retten til å bli hørt helt essensiell. Når politikk og tiltak som påvirker unge skal vedtas, har Norge en lovpålagt plikt til å inkludere barn. Likevel opplever mange at barns medvirkning ikke foregår på en reell og meningsfull måte. Barn blir brukt som en ressurs for å nå medvirkningsmål, men sjelden lyttet til og inkludert gjennom en hel prosess. Utvalget er bekymret for at barn kan miste troen på at det nytter å delta hvis medvirkningen foregår på en lite meningsfull måte, og vil derfor anbefale et løft for å sikre barns rett til å bli hørt, og styrke barns deltagelse i demokratiet.

2.1 Lokal medvirkning og ungdomsråd

Det virker å være store variasjoner i hvordan barn opplever at de kan delta i nærmiljøet, på skolen, og i lokale og nasjonale beslutningsprosesser. På spørsmål om barns medvirkning i beslutningsprosesser lokalt mener mange barn at det jobbes for å sikre meningsfull medvirkning, og at endringene i kommuneloven om lovfesting av ungdomsråd ⁴² var riktig å innføre. Dette har ført til at arbeidet med ungdomsråd har blitt styrket, og det jobbes stadig med at barn skal involveres mer i beslutningsprosesser i kommunene. Det kom likevel fram at ungdomsrådene har ulike vilkår avhengig av stedet de hører til. Noen har koordinatorene med mye erfaring og kapasitet i sine stillinger. Andre har en koordinator som ikke har anledning til å utføre sine oppgaver som støttefunksjon for rådene, og opplevelsen til barna vil dermed være dårligere.

Våre anbefalinger:

- Tilstrekkelig finansiering av kommunale ungdomsråd
- Sørg for at alle ungdomsråd har en koordinator med nok kapasitet til å sikre reell og meningsfull medvirkning
- Utvikle en egen forskrift for ungdomsråd

2.2 Nasjonal medvirkning

Både deltakere på innspillsdagen og interesseorganisasjoner mener at det blir gjort mindre for å sikre meningsfull medvirkning fra barn på nasjonalt nivå, og at det er lite systematikk i arbeidet. I nasjonale saker har man det vanlige høringsinstituttet hvor organisasjoner kan komme med sine innspill når en sak er ute på høring. Her har alle mulighet til å komme med sine innspill, ofte både skriftlig og muntlig. Mange barn og ungdom benytter seg av mulighetene til å gi innspill og anbefalinger gjennom høringer til tross for at prosessene ikke er særlig godt tilrettelagt for brukere generelt, og barn spesielt.

De fleste deltakerne på innspillsdagen var enig i at et nasjonalt ungdomsråd kan være en god ide. Noen deltakere var usikker på hvordan det kunne løses i praksis, men ønsket gjerne at dette skulle sees mer på. Andre mente at intensjonen allerede blir ivaretatt av nettverk for ledere i ungdomsråd på fylkesnivå.

Våre anbefalinger:

- Sikre retten til å bli hørt for barn med funksjonsnedsettelse og motvirke diskriminering i utøvelsen av retten til å bli hørt
- Styrke organisasjoner av og for barn og unge med funksjonsnedsettelse
- Sikre at barns medvirkning skjer på en reell og meningsfull måte i fremtidige rapporteringer på barnekonvensjonen
- Sikre at involvering og medvirkning med barn og unge er reell, meningsfull og i tråd med prinsipper for barns deltakelse
- Staten må forplikte seg til å gjøre barnerettighetsvurderinger i alle utredninger
- Etablere et nasjonalt ungdomsråd
- Senke stemmerettsalderen til 16 år

2.3 Kunnskap og kompetanse om medvirkning

Kunnskap om medvirkning ble diskutert mye på innspillsdagen. Alle deltakerne var enige i at voksne tror de har nok kunnskap om å oppfylle barns rettigheter, men at de antakelig ikke har kompetansen til å gjennomføre det i praksis.

“ Voksne tror de har det [nok kunnskap om hvordan oppfylle barns rett til å bli hørt], men jeg tror ikke helt at de har det. De sier at de har vært ungdommer selv, men nåtidens ungdom mener og tenker annerledes. Det er ungdom selv som vet best hvordan det er å være ungdom. ⁴³ ”

Kunnskap om medvirkning ble diskutert mye på innspillsdagen. Alle deltakerne var enige i at voksne tror de har nok kunnskap om å oppfylle barns rettigheter, men at de antakelig ikke har kompetansen til å gjennomføre det i praksis.

Våre anbefalinger:

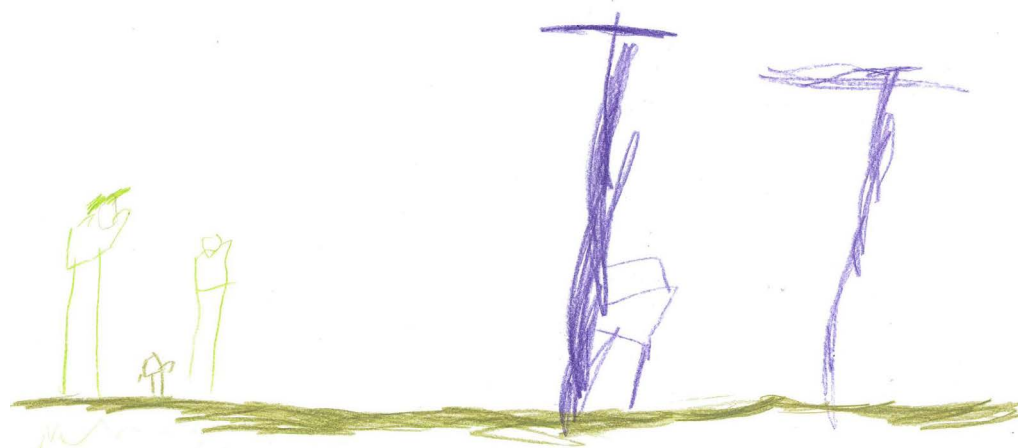
- Sikre at voksne beslutningstakere som involverer barn har kunnskap og kompetanse om barns medvirkning
- Sikre at medvirkningsprosesser med barn får tilstrekkelig finansiering til å gjennomføres forsvarlig
- Sørg for at det gjennomføres grundige evalueringer av medvirkningsprosesser initiert av stat, fylker eller kommuner
- Sørg for en grundig vurdering av et selvstendig nasjonalt kompetansesenter for barn og unges medvirkning
- Utrede nye mekanismer for å sikre at «youth washing» blir motvirket i alle demokratiske ledd

2.4 Hat, hets og trusler

Deltakerne på innspillsdagen mente at barn ikke alltid er trygge når de deltar i offentligheten, og i hvert fall ikke på nett. Barn som uttaler seg i offentligheten blir ofte møtt med motstand, hat og trusler. Noen deltakere var opptatt av at det sjelden får fysiske utslag og at barn er trygge fra fysiske angrep og vold. Samtidig understreket de at å jobbe mot trusler, mobbing, hat og hets er viktig. Å bli utsatt for hat og hets kan bidra til at barn velger å ta mindre del i offentligheten og de demokratiske kanalene de har til rådighet. Når barn føler seg truet til stillhet, er det både et barnerettighetsbrudd, og en alvorlig trussel for demokratiet. En deltaker fortalte at hen hadde kjent på følelsen av dårlig sikkerhet på et arrangement i en organisasjon, og endte opp med å bli redd for å reise på lignende arrangementer igjen. Det er viktig at organisasjoner og fellesskap som samler barn, har rammevilkår som ruster dem til å håndtere potensielle kriser, men også jobbe kontinuerlig med forebyggende og risikoreduserende tiltak.

Våre anbefalinger:

- Sikre tilstrekkelige ressurser i politiet til etterforskning av hatkriminalitet og trusler mot barn
- Sikre god dialog mellom barne- og ungdomsorganisasjoner og beredskapstjenester som politi, ambulanse og brannvesen
- Opprette et lavterskeltilbud for anmeldelse av hatefulle ytringer og trusler, og at anmeldte saker etterforskes tilstrekkelig
- Styrke den nasjonale grunnstøtta til barne- og ungdomsorganisasjoner
- Sikre at barn som deltar i offentligheten får støtte fra organisasjoner som kan gi råd og hjelp om hat, hets og trusler

2.5 Privatliv og tilgang på informasjon

Sosiale medier og digitale verktøy er en integrert del av hverdagen til de fleste barn i Norge. Mange plattformer samler inn data om sine brukere og har på denne måten skaffet tilgang til barns privatliv uten at man vet hva denne informasjonen brukes til. Barn rapporterer ofte om skadelig innhold på nett, online risiko og målrettet reklame.⁴⁴ Innhold og reklame om kropp, kosmetisk kirurgi og sex er vanlig å bli presentert for til tross for reklameforbudet rettet mot barn. Barn kan også bli utsatt for grooming, og selv om voksne snakker mye om tematikken, så rapporteres det stadig om overgrep på nett. Fra innspillsdagen, var et av forslagene strengere reguleringer og egne rettigheter knyttet til digitalt liv. Barns beskyttelse burde være viktigere enn selskapenes mulighet til å innhente informasjon.

“ Ungdommer får veldig mye reklame om ting de ikke skal, noe som gjør at de tenker at de ikke er gode nok. Det kan komme opp pornoreklamer når man for eksempel skal spille piano på nett.”⁴⁵

Deltakerne på innspillsdagen mente at barn og unge har høyere digital kompetanse enn foreldre og andre voksenpersoner, og at det burde vært motsatt. Flere fortalte at de hadde lært det meste de kunne selv, og ikke på skolen. IT-kunnskap i skolen ble løftet fram som viktig for barn nå, men også framtiden.

Våre anbefalinger:

- Strengere reguleringer av digital reklame rettet mot barn
- Relevant IT-undervisning i grunnskole og videregående skole

44 [Medietilsynet, Robust, resignert eller nummen?, 2024](#)

45 Deltaker på innspillsdag, mai 2024

2.6 Levestandard

Familieøkonomi

På innspillsdagen hadde deltakerne ulike perspektiver på utfordringer med familier som lever i lavinntekt. En deltaker kom fra en kommune som hadde fortsatt med fritidskortet selv om mange andre har avviklet det, og mente dette var et godt tiltak for å sikre at alle barn kunne delta i en fritidsaktivitet uavhengig av familiens inntekt. Det samme ble sagt om ordninger hvor barn og familier kan leie ski, skøyter, sykler og annet fritidsutstyr gratis. Et annet tema som ble tatt opp, var NAV ⁴⁶, og hvordan systemene kan virke svært urettferdig for familier, særlig hvis man ikke har norsk som førstespråk.

“ Moren min går på NAV. Vi har så vidt nok mat og litt ekstra, men hvis hun tjener over en viss grense får hun ikke støtte. Det systemet der er utrolig urettferdig. ⁴⁷ ”

Kommunale boliger

Utfordringer med trangboddhet, lav boligstandard og en utrygg bosituasjon med hyppige flyttinger er realiteten for mange barnefamilier som bor i kommunale boliger eller leier på det private markedet. Utilstrekkelige boforhold kan ha uheldig påvirkning på barn og unges livssjanser og muligheter. ⁴⁸ Familiens økonomi og boligstandard kan i mange tilfeller henge sammen, og det er viktig at staten ser disse i sammenheng. ⁴⁹

Våre anbefalinger:

- Gjeninnføre fritidskortet
- Sørg for at tiltak mot familiefattigdom utvikles sammen med barn
- Sørg for at gratisprinsippet i skolen også i praksis gjelder for alle barn
- Skape faste jobber for ungdom gjennom hele året
- Gratis kollektivtilbud for barn, også i skoleferier
- Sørg for forutsigbar finansiering av hjelpetiltak og tilbud til barnefamilier med dårlig råd
- En nasjonal oversikt over billige og gratis lokaler til fritidsbruk for barn
- Utarbeide tiltak som fører til mindre trangboddhet blant barnefamilier
- Sørg for at kommunale boliger er trygge for barn og har gode ute

46 Arbeids- og velferdsetaten (NAV)

47 Deltaker på innspillsdag, mai 2024

48 [BOVEL, Ungdom i kommunale boliger, 2023](#)

49 [BOVEL, Ungdom i kommunale boliger, 2023](#)

3. Helse og omsorg

Alle barn har rett til liv, overlevelse og utvikling. Den fysiske og psykiske helsen er like viktig og påvirker hverandre i stor grad. Barn og unge har rett til å få helsehjelpen de trenger, men likevel er køene og ventelistene lange. Pandemien i 2020-2022 innebar mindre direkte sosial kontakt, begrensninger i fritidsaktiviteter og en endret skolesituasjon. Alt dette kan ha bidratt til helseutfordringer. Særlig grunn til bekymring er de økende tallene på unge som sliter med psykisk helse.

3.1 Psykisk helse

Det er stor variasjon i utbredelsen av psykiske plager blant barn. Mest utbredt er typiske stress-symptomer, som bekymringer eller følelsen av at alt er et slit.⁵⁰ En del sliter også med søvnproblemer eller at de er triste og nedstemte. Andelen barn med mange psykiske plager øker gjennom ungdomsårene, og jenter er de som er mest plaget.⁵¹ Det er en stor økning i omfanget av selvrapporterte psykiske plager, men de siste årene har økningen flatet noe ut. Blant jenter på ungdomstrinnet er det fortsatt økning i plager.

“ *Jeg har forsøkt å bli henvist flere ganger. Det fikk jeg ikke, så vi måtte legge inn penger for å skaffe meg psykolog. Heldigvis hadde jeg foreldre som hadde ressurser, men hva med de som ikke har det?* ”⁵²

Mange av deltakerne på innspillsdagen vi arrangerte var opptatt av psykisk helse, og mente at det var stort behov for forbedringer i tilbudet til barn. Deltakerne var enige i at det var store forskjeller på helsetilbud avhengig av hvor du bor, og få lavterskeltilbud hvor man kan få hjelp uten henvisning fra lege og en lengre prosess. Noen nevnte helsestasjon for ungdom som et godt tilbud, men at dette ikke var tilgjengelig for alle barn, blant annet på grunn av lang reisevei.

En deltaker sa at det ikke var behandlingen i psykisk helsevesen som var problemet, men manglende kapasitet. Det ble også nevnt at mange ikke sees på som syke nok til å få hjelp, og blir nedprioritert ved inntak. En deltaker nevnte også at for gutter er det ekstra vanskelig å oppsøke psykisk helsehjelp, og en annen nevnte spiseforstyrrelser som et tema som bør løftes i skolen og på andre arenaer.

Våre anbefalinger:

- Sikre et likeverdig psykisk helsetilbud for barn uavhengig av bosted
- Sikre at det er minimal ventetid for barn som trenger psykisk helsehjelp
- Styrke lavterskel samtaltjenester for barn og unge, for eksempel helsestasjon for ungdom, skolepsykolog, digitale chattetjenester og lignende

50 [NOVA, Vold og overgrep mot barn og unge, 2023](#)

51 [NOVA, Vold og overgrep mot barn og unge, 2023](#)

52 Deltaker på innspillsdag, mai 2024

3.2 Tilgang på tjenester

“ I min kommune måtte man fjerne helsesøster fordi man ikke hadde råd. Jeg tenker på hvordan legesentre fungerer generelt. Det tar lang tid, og om man trenger hjelp eller attest trenger man det kjapt ⁵³ ”

Gjennom innspillsdagen har utvalget blitt oppmerksom på at det er store variasjoner i helsetilbud over hele landet. I små kommuner med lange avstander er psykisk helsetjeneste nærmest ikke-eksisterende. Det samme gjelder for akuttmottak og andre helsetilbud som gjelder fysisk helse. Det rapporteres om at det kuttes i skolehelsetjenesten på grunn av kommuneøkonomien, samt at lange reiseveier hindrer barn i å få et godt tilbud i psykisk helsevern. Noen av deltakerne på innspillsdagen opplever at de ikke får den hjelpen de trenger umiddelbart, og at de må vente lenge på henvisninger eller stå lenge i kø hos fastlegen.

Våre anbefalinger:

- Øremerkede midler til skolehelsetjenesten
- Sørg for å utligne forskjellene i barns helsetilbud basert på geografisk beliggenhet
- Samhandling på tvers av helsetjenester
- Gratis legetimer og legeerklæring uten egenandel

3.3 Vold og overgrep

Barn synes ofte at vold og seksuelle overgrep er vanskelige tema å snakke om, men på innspillsdagen fikk utvalget tilbakemeldinger på at det er viktig at det snakkes om tidlig nok for å plukke opp barn som utsettes i ung alder. Flere mente at skolen kan spille en viktig rolle i både forebygging og avdekking av ulike typer vold. Det ble også nevnt at det er viktig at barn har kunnskap om hva som er lov og ikke slik at de kan si ifra om deres rettigheter brytes.

“ Lærere kan få bedre kompetanse på hvordan mishandlede barn oppfører seg og se kjennetegnene. ⁵⁴ ”

Fysisk vold og psykisk mishandling

I dag lever mange barn med fysisk og psykisk vold i hjemmet. 16% av barn oppgir at de har blitt utsatt for fysisk vold fra en forelder i løpet av oppveksten, dette gjelder både mildere og svært grove former for vold. I tillegg rapporterer omtrent to av ti om gjentatte psykiske krenkelser fra en forelder. ⁵⁵ Fysisk og psykisk vold øker risikoen for andre problemer i livet for barn som utsettes. Det er viktig at barn kan være trygge på hva som skjer hvis de forteller om egen hjemmesituasjon.

Seksuell vold

Omfanget av seksuell vold mot barn har økt betydelig fra 2015 til 2023, og andelen utsatte har doblet seg. ⁵⁶ En av fire barn har vært utsatt for minst ett tilfelle av seksuell vold i løpet av livet, og jenter har fire ganger så høy risiko for utsatthet. Samlet har én av ti under 19 år vært utsatt for seksuell vold som i juridisk forstand kunne vært definert som voldtekt. ⁵⁷ Unge som oppgir mange oppvekstproblemer i hjemmet, har en annen seksuell orientering enn heterofil eller har funksjonsnedsettelse, er oftere utsatt for seksuell vold enn andre. De fleste tilfeller av seksuell vold utøves av jevnaldrende, som regel en den utsatte kjenner fra før. ⁵⁸

Det er lite kunnskap blant barn og unge om hvor grensene går for hva som er lovlig og ikke, og antakelig er det store mørketall for anmeldelser av seksuelle lovbrudd mot barn og unge. På innspillsdagen som ble arrangert av utvalget, var noen opptatt av at saker om seksuelle overgrep ofte henlegges på bevisets stilling når de blir anmeldt. Flere var også opptatt av at både voksne og barn trenger mer kunnskap om seksuell vold.

På innspillsdagen ble det også snakket om behovet for en grundigere bakgrunnssjekk av voksne som jobber med barn. Deltakerne på innspillsdagen mente at dagens ordning med politiattest ikke var god nok.

54 Deltaker på innspillsdag, mai 2024

55 [NOVA, Vold og overgrep mot barn og unge, 2023](#)

56 [NOVA, Vold og overgrep mot barn og unge, 2023](#)

57 [NOVA, Vold og overgrep mot barn og unge, 2023](#)

58 [NOVA, Vold og overgrep mot barn og unge, 2023](#)

Våre anbefalinger:

- Sikre at alle barn under 18 år avhøres på Statens barnehus i forbindelse med vold og overgrepssaker
- Sikre at voldsutøvere under 18 år avhøres på Statens barnehus
- Sikre at politiet har nok ressurser til etterforskning av seksuallovbrudd
- Innføre en samtykkebasert voldtektsbestemmelse i straffeloven
- Sikre at barn har tilstrekkelig informasjon om at vold ikke er tillatt, og kjennskap til egne rettigheter i voldssituasjoner
- Sikre nødvendig finansiering av Alarmtelefonen for barn og unge

Æresrelatert vold og negativ sosial kontroll

Æresrelatert vold er en form for vold i nære relasjoner, og har som mål å forhindre tap av ære. Familiens ære knyttes ofte til oppførselen til kvinnene i familien. For familien vil et ærestap kunne bety at familien mister sin anseelse, at relasjoner blir brutt og at familien sperres ute fra det sosiale fellesskapet. Æresrelatert volden kan innebære negativ sosial kontroll, fysisk vold, nedverdigelser og annen psykisk vold, trusler, tvangsekteskap, utstøtelse og æresdrap. Mange frykter å bli tatt med til utlandet mot sin vilje og etterlatt hos slekt og familie der.⁵⁹

Noen barn blir tatt med til utlandet mot sin vilje, og motivene bak slike opphold varierer. Det kan blant annet handle om et ønske om å styrke barnas tilhørighet til foreldrenes kultur og at de skal gå på skole i utlandet. Det kan også handle om å få en ungdom ut av et dårlig miljø med rus og kriminalitet. En utfordring med slike opphold er at barn og unge kan miste tilknytningen til Norge, norskkunnskaper og skolegang. Noen opplever også å bli utsatt for vold, frihetsberøvelse og tvangsekteskap, og enkelte frykter kjønnslemlestelse. I handlingsplanen står det at det er grunn til å tro at kjønnslemlestelse av barn og unge kan skje i forbindelse med utenlandsreiser, men dette er det lite kunnskap om.⁶⁰

“ Jeg mener integreringen er for dårlig, og at æreskriminalitet er et resultat av det. Det er veldig få som sier ifra om de blir utsatt for det. Det er ofte i relasjon med familie. Jeg tror man vet for lite om det. ”⁶¹

I 2021 la Regjeringen fram en handlingsplan mot æresrelatert vold.⁶² Det er få tiltak som retter seg direkte mot barn i denne handlingsplanen. Mange av tiltakene gjelder tjenester som hjelper barn og familier (barnevern, helsetjenester etc.), men det er ikke noe tegn til at barn har vært involvert i arbeidet eller har fått sagt hva de mener er viktig for å forebygge negativ sosial kontroll eller æresrelatert vold. Når det gjelder denne tematikken er det svært viktig at barn får uttale seg om hva som vil være treffsikre tiltak og ikke.

59 [Oslo Krisesenter, vårt tilbud for barn og unge, hentet 16.10.24](#)

60 [Regjeringen, Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold 2021-2024](#)

61 Deltaker på innspillsdag, mai 2024

62 [Regjeringen, Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold 2021-2024](#)

Våre anbefalinger:

- Sørge for at barn involveres i oppfølging av handlingsplanen Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021-2024)
- Sørge for en ny handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, og at tiltakene finansieres. Handlingsplanen må følges opp og evalueres

3.4 Barnevern og alternativ omsorg

Skilsmisse

På innspillsdagen var det ulike meninger om hvordan barn med skilte foreldre har det i Norge. Noen fremhevet at barn ofte kan føle seg som megler og en brikke i et spill mellom foreldre som er i konflikt. Egentlig burde barnets mening tillegges vekt, men ofte er dette vanskelig å ivareta når konfliktnivået er høyt mellom de voksne.

Våre anbefalinger:

- Sikre at barnets meninger tillegges vekt i skilsmisser og barnefordelingssaker
- Sikre at familievernkontoret gir et godt nok tilbud til barn som megler mellom foreldrene sine

Fosterhjem

Å flytte i fosterhjem innebærer for noen barn at de må tilpasse seg både en ny familie og et nytt sted å bo. I tillegg er det mange som må bytte barnehage eller skole og få nye venner. Barna må få tillit til nye omsorgspersoner og andre voksne etter å ha vært gjennom store utfordringer i familiesituasjonen tidligere.⁶³

“ Skjønner at man trenger beredskapshjem før fosterhjem, men jeg var hos en lærer, rektor, beredskap og så fosterhjem. Altfor mange flyttinger. I tillegg ble jeg lovet av barneverntjenesten da jeg var 12, at jeg skulle få fosterhjem innen fire uker. Det tok halvannet år. Det fører til at man mister tilliten til dem som egentlig skal hjelpe deg.⁶⁴ ”

Å ha en tilsynsperson kan være et godt tiltak som sørger for at barn har noe stabilitet og trygghet. Der tilsynspersonene har kapasitet til å følge opp barna, oppleves det som at de virkelig lytter til barnets synspunkter og har kompetanse til å følge opp på en måte som bidrar til at plassering i fosterhjem kan fungere bedre.⁶⁵

63 [Barneombudet, Blod er ikke alltid tykkere enn vann, 2023](#)

64 [Barneombudet, Blod er ikke alltid tykkere enn vann, 2023](#)

65 [Barneombudet, Blod er ikke alltid tykkere enn vann, 2023](#)

“ Tilsynspersonen stiller andre spørsmål enn barnevernet. Hun er flinkere til å forstå mine meninger. Hun har god tid, og noen ganger kommer hun for sent hjem fordi hun vil høre på mine meninger. Vi går ofte ut og gjør hyggelige ting. Jeg synger med henne, og jeg kjenner henne godt. ⁶⁶ ”

Barn har rett til å medvirke i spørsmål om hvor de skal bo. Dette gjelder også for barn som plasseres i fosterhjem, som har rett til å bli hørt om hvordan selve flyttingen skal gjennomføres. Noen barn kan ha et ønske om å flytte raskt inn i fosterhjemmet, mens andre trenger mer tid. Det virker ikke som at barnevernet i tilstrekkelig grad lytter og tar hensyn til barnets ønsker ved fosterhjemsplassing i dag. ⁶⁷

Våre anbefalinger:

- Sikre at alle barn i fosterhjem får god oppfølging av tilsynsperson
- Sikre at flere barn får partsrettigheter og uavhengig representasjon i saker om egen omsorgssituasjon
- Færre og kortere rettsprosesser i saker om omsorgssituasjonen for barn
- Sikre at foreldresamvær alltid er til det beste for barna

Barnevernet

Mange barn har hørt om, eller selv opplevd negative hendelser i kontakt med barnevernet. På innspillsdagen vi arrangerte, uttrykte de aller fleste deltakerne misnøye, og at de hadde kjennskap til tilfeller hvor barnevernet ikke har sikret barn rettighetene deres.

“ Man tror at barnevernets eneste funksjon er å rive barna bort fra foreldrene sine. Holdningen til barnevernet er dårlig i dag og er veldig stigmatisert, spesielt hos utenlandske familier. Synligheten i barnevernet er viktig. ⁶⁸ ”

Områdene hvor barnevernet ikke fungerer godt nok er blant annet kommunikasjon mellom barnevern og familie, utvelgelse og oppfølging av fosterforeldre, flytting mellom institusjoner, og lite respekt for taushetsplikten. Andre viktige problemstillinger som vi har sett på, er om barnevernet sikrer barnets beste. Rapporter som har undersøkt dette konkluderer med at barn sjelden opplever at tiltak i barnevernet er til deres eget beste, og at de sjelden blir hørt i saker som angår dem. ⁶⁹

66 [Barneombudet, Blod er ikke alltid tykkere enn vann, 2023](#)

67 [Barneombudet, Blod er ikke alltid tykkere enn vann, 2023](#)

68 Deltaker på innspillsdag, mai 2024

69 [Riksrevisjonen, undersøkning av om statlege barnevernsmyndigheiter sikrar det beste for barn i barnevernsinstitusjonar, 2020](#)

“ *Jeg ville så nær [navn på by] som mulig, og dette er ikke nær. Dette er fire timer med båt.* ⁷⁰ ”

Tvang og begrensninger kan brukes som en del av behandlingen på institusjon når barn sliter med rusproblemer, samt i tilfeller hvor barn er utagerende eller sliter med regulering. ^{71 72} Mange barn opplever at de blir plassert enten på institusjon eller i fosterfamilier mot sin vilje. Mislykkede tvangsopphold kan få svært negative konsekvenser. I en rapport fra Barneombudet kommer det fram at mange av barna sto i fare for å bli påført store tilleggsbelastninger. Mange saker endte med gjentatte flyttinger, rømninger og voldsbruk. Mange ungdommer utviklet gradvis større problemer mens de var under Barnevernets omsorg. ⁷³

“ *På slutten etter all utageringen var jeg bare ute og ruset meg hele tiden, da var jeg rolig og slapp å utagere. Da jeg bodde hjemme, hadde jeg 3 politisaker, nå har jeg 30–40.* ⁷⁴ ”

Det er dokumentert at mange barn som er under barnevernets omsorg, sliter med tunge psykiske problemer, rus og selvskading. ⁷⁵ Noen av barna er så unge som 11-12 år. ⁷⁶ utfordringene er store og sammensatte, og barn rapporterer om at de ikke får hjelpen de trenger. Det er behov for et helhetlig løft for å sikre at barn under offentlig omsorg kommer seg ut av vanskelige livssituasjoner og får sin rett til omsorg og trygghet ivaretatt.

Våre anbefalinger:

- Obligatorisk tilbud om kulturtolk til alle familier som er i kontakt med barnevernet
- Sikre at barn er godt informert om barnevernstiltak i god tid, og har mulighet til å medvirke før vedtak fattes
- Sikre at barn med funksjonsnedsettelse ikke plasseres på institusjoner mot sin vilje
- Tilstrekkelig finansiering av kompetent personale i barneverntjenesten
- Sikre at tilsynsmyndigheter fører god kontroll med kvaliteten på barnevernsinstitusjoner
- Utekontakt eller lignende tjenester i alle kommuner
- Utvikle tiltak som forebygger at barn i barnevernsinstitusjoner blir utsatt for kriminalitet og menneskehandel
- Finansierte forskning på hvordan barnevernet kan lykkes med å hjelpe særlig utsatte og sårbare barn
- Utvikle og implementere en nasjonal modell som sikrer barn på institusjon nødvendig psykisk helsehjelp

70 [Barneombudet, De tror vi er shitkids, 2020](#)

71 [Helsetilsynet, Barnas hjem. Voksnes ansvar, 2019](#)

72 [Helsetilsynet, Tvangsbruk i barneverninstitusjoner, 2021](#)

73 [Barneombudet, De tror vi er shitkids, 2020](#)

74 [Barneombudet, De tror vi er shitkids, 2020](#)

75 [NRK, Dødsfall i barnevernet, 2023](#)

76 [NRK, Leter etter ungdom som har rømt til Oslo for å ruse seg, 2024](#)

4.

Utdanning

Uavhengig av bakgrunn, kjønn, etnisitet eller identitet er skolen en felles arena som fører norske barn sammen. Skolen skal være et sted hvor barn kan lære å forstå, prosessere, analysere, og bygge kompetanse som samfunnsborgere. Skolen er stedet barn tilbringer den største delen av dagen sin, og gir muligheten til å bygge broer og forme vennskap. Retten til utdanning er nedfelt i både nasjonale lover og internasjonale forpliktelser. Grunnskolen skal være gratis og tilgjengelig for alle barn. Det er viktig for oss i utvalget at barn får si sin mening om hvordan de har det på skolen, og at vi kan bidra til å belyse hva som kan gjøres for å sikre deres rettigheter. Utvalget mener skolen kan fungere som et forebyggende tiltak for ulike problemer barn møter i oppveksten. Under temaet løfter vi noen viktige saker hvor vi mener Norge kan bli bedre på oppfyllelsen av barns rett til utdanning.

4.1 Tilrettelegging

Lære-, skrive- og konsentrasjonsvansker

Mange elever i skolen sliter av ulike årsaker med å konsentrere seg, og opplever at lærevansker og utfordringer med konsentrasjon preger hele utdanningsløpet. 3-5% av barn i Norge har diagnosen ADHD.⁷⁷ Barn med denne diagnosen kan oppleve skolegangen som problematisk og utfordrende, og de har økt risiko for dårlige resultater, mobbing og frafall.⁷⁸ Omtrent 20 % av elever i skolen strever med å lese og skrive. Dysleksi er en språkbasert lærevanske som kan være arvelig, og omtrent 5-7% av barn som sliter med lesing og skriving har dysleksi. Mange rapporterer om at barn med diagnoser som ADHD og dysleksi opplever ekstra utfordringer med skolen slik den er lagt opp i dag.

Våre anbefalinger:

- Sørge for at retten til spesialundervisning opprettholdes for barn med lære-, skrive- eller konsentrasjonsvansker, og som ikke får tilfredsstillende utbytte av vanlig tilpasset opplæring
- Styrke lærere og skolelederens kompetanse i spesialundervisning, tilpasset opplæring og inkludering
- Finansierte forskning på hvordan barnevernet kan lykkes med å hjelpe særlig utsatte og sårbare barn
- Utvikle og implementere en nasjonal modell som sikrer barn på institusjon nødvendig psykisk helsehjelp

Funksjonshemmede

Elever med funksjonsnedsettelse opplever å bli møtt med fordommer og negative holdninger i skolen. Flere opplever å bli sett på som dumme, svake eller et problem, og lærere stiller ofte lavere forventninger til elever med funksjonsnedsettelse enn til andre elever. Dette gjør at ikke alle elever får utviklet sine ferdigheter og sitt potensial.

Mange funksjonshemmede og kronisk syke elever faller fra i utdanningen, og møter utilgjengelige skolebygg, lave forventninger, manglende tilrettelegging, og ekskludering fra fellesundervisning. Organisasjoner som representerer funksjonshemmede barn rapporterer om at elever får opplæring av ufaglærte assistenter, blir tatt ut av klasserommet og umyndiggjort.

77 [Rådet for psykisk helse, ADHD, hentet 1.10.24](#)

78 [Rådet for psykisk helse, ADHD, hentet 1.10.24](#)

Mange funksjonshemmede barn må også gå på en annen skole enn de andre barna i nabola-
get fordi skolene ikke er tilgjengelige. Bufdir ⁷⁹ lanserte i 2018 Veikart for universelt utformet
grunnskole 2030. ⁸⁰ Dette er et godt tiltak som må følges opp med bevilgninger og politiske
vedtak både på nasjonalt og lokalt nivå. Foreløpig har det ikke blitt gjort nok for å nå målene i
veikartet.

Våre anbefalinger:

- Sørge for at alle elever får et tilrettelagt, likeverdig og likestilt opplæringstilbud, uavhengig av funksjonsevne
- Sørge for at spesialundervisning utformes og gis av kvalifiserte undervisningspersonell
- Utarbeide en forpliktende plan for universell utforming av alle barnehager- og grunnskolebygg med tidsfrister og faste årlige bevilgninger
- Forskriftsfeste en frist for kommunenes oppgradering av universelt utformede skolebygg

79 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

80 [Bufdir, Veikart universelt utformet nærscole 2030, hentet 1.10.24](#)

4.2 Fravær og frafall

Skolevegring

Skolevegring er en type skolefravær som får mye oppmerksomhet. Skolevegring blir sett på som en form for ugyldig fravær, hvor årsaken ofte skyldes emosjonelle utfordringer. Barn med skolevegring er som regel motiverte for skolearbeid, men klarer likevel ikke å gå på skolen. Skolevegring er ikke en diagnose, men en fellesbetegnelse for kjennetegn som somatiske problemer, angst, depresjon og konsentrasjonsvansker.⁸¹ Mye tyder på at skolevegring øker, og det anslås at 3,6% av barn i Norge har tegn på skolevegring eller fare for å utvikle dette.⁸² Barn med diagnoser som angst, ADHD og autismspekterforstyrrelser er overrepresentert, og sannsynligheten for å utvikle skolevegring for barn med autisme er eksempelvis syv ganger så høy som for andre barn.⁸³

Våre anbefalinger:

- Sørg for at barn med skolevegring får et tilstrekkelig utdanningstilbud selv om de ikke deltar i vanlig undervisning

Frafall

Grunnskolen i Norge er obligatorisk, men likevel gikk 7,8 % av avgangselevne i 10.-klasse ut med manglende grunnskolepoeng. Det er nesten dobbelt så mange som i 2015.⁸⁴ Barn som mangler grunnskolepoeng er i hovedsak elever med manglende vurderingsgrunnlag på grunn av høyt fravær, elever som får spesialundervisning eller minoritetsspråklige elever som nylig har kommet til Norge. Mange skoler oppgir at disse tallene kan skyldes en økning i antall elever som har utfordringer med psykisk helse.⁸⁵ I tillegg til ambisjonen om at alle barn skal fullføre grunnskolen med grunnskolepoeng, har Norge en målsetting om at alle ungdommer skal fullføre og bestå videregående opplæring. I dag er det 82% som fullfører videregående opplæring i løpet av 5 eller 6 år.⁸⁶ I dag er det for mange barn som står utenfor utdanning og ikke får et godt nok tilbud. Det er behov for at barn som hverken er på skolen eller i arbeid får tilstrekkelig oppfølging, og tilpassede tilbud.

81 [Utdanningsforskning.no](https://www.udanningsforskning.no), [Elever med skolevegring og deres opplevelse av iverksatte tiltak, 2022](#)

82 [Rådet for psykisk helse, Skolevegring, hentet 1.10.24](#)

83 [ADHD Norge, skolevegring, 2022](#)

84 [TV2, Fraværskrisen i grunnskolen: Rekordmange fullførte ikke grunnskolen, 2023](#)

85 [TV2, Fraværskrisen i grunnskolen: Rekordmange fullførte ikke grunnskolen, 2023](#)

86 [SSB, Gjennomføring i videregående opplæring, 2024](#)

Våre anbefalinger:

- Sørge for at barn i grunnskolen kan fullføre med grunnskolepoeng til normert tid
- Sørge for at barn som dropper ut av videregående opplæring får tilstrekkelig oppfølging og tilbud om alternativ utdanning
- Sørge for at barn med skolevegring, behov for tilrettelagt undervisning eller minoritetsbakgrunn, får mulighet til å fullføre utdanning på normert tid

Fraværsreglement

Dersom en elev på videregående skole har mer enn 10 prosent udokumentert fravær i et fag, får ikke eleven karakter i faget. Elevene kan få dokumentert fravær med gyldig dokumentasjon. Under pandemien innførte regjeringen midlertidige unntak for dokumentasjonskravet ved helsereelatert fravær. I 2022 gjeninnførte regjeringen fraværsreglene, men annonserte samtidig at de skulle revidere reglementet. I 2023 sendte Utdanningsdirektoratet ut et forslag på høring hvor de foreslo at alle typer fravær skulle sees under ett. Etter stor motstand fra sivilsamfunn, endte direktoratet opp med å gå tilbake på eget forslag. Dette er et tydelig tegn på at fraværsregler lett kan slå feil, og hindre barn i å fullføre utdanning på normert tid uten at det utøves skjønn i individuelle tilfeller.

Våre anbefalinger:

- Sikre at barn har rett til organisasjonsfrihet gjennom 20 dager med politisk arbeid som regnes som gyldig fravær
- Sikre at barn og deres foresatte kan benytte egenmelding ved sykdomsfravær i skolen
- Utvikle et alternativ til fraværsgrensa i samråd med barn og unge

4.3 Helse

Skolehelsetjenesten

Formålet til skolehelsetjenesten er å fremme elevenes helse, trivsel og læring, samt bidra til mastering av hverdagsutfordringer og økt helsekompetanse. Det er store ulikheter i hvilket tilbud barn får gjennom skolehelsetjenesten. På noen skoler er tjenesten tilgjengelig med kvalifisert personell hver dag, og tilbyr psykisk helsehjelp fra psykolog. Andre steder er en helsesykepleier til stede en gang i uka eller mindre. Noen barn forteller om en tjeneste hvor de har mangelfull tilgang på hjelp og veiledning, et utilstrekkelig psykisk helsetilbud, og at skolehelsetjenesten ikke har kapasitet eller kompetanse til å håndtere utfordringene barna kommer med. Resultatet av barns dårlige erfaringer kan være at skolehelsetjenesten er lite brukt. Kun 32% oppgir å ha besøkt helsesykepleier på skolen.⁸⁷

Våre anbefalinger:

- Sikre at skolehelsetjenesten har lavterskel psykisk helsetilbud på alle skoler

Seksualitetsundervisning

Seksualitetsundervisning er et mye kritisert emne i skolen. Mange elever mener at deres rett til tilstrekkelig og god informasjon om seksuelle og reproduktive rettigheter ikke ivaretas gjennom utdanningen i dag.⁸⁸ 7 av 10 elever ønsker seg mer seksualitetsundervisning enn de får, og det er særlig mange jenter som etterlyser undervisning som innebærer seksuell grensesetting. 3 av 4 elever ønsker at helsesykepleier skal holde seksualitetsundervisningen.⁸⁹ Interesseorganisasjoner uttrykker også bekymringer for at barn med funksjonsvariasjoner og andre minoritetsgrupper får enda mindre og lite relevant seksualitetsundervisning.

Våre anbefalinger:

- Sikre at undervisning om funksjons-, kjønns- og seksualitetsmangfold er være obligatorisk i grunnskolen
- Sørgje for å standardisere seksualitetsundervisningen, og utvide den til alle klassetrinn
- Sørgje for at skolehelsetjenesten eller annet kompetent fagpersonell holder all seksualitetsundervisning
- Konkretisere kompetansemål om seksuell og reproduktiv helse

87 [NOVA, Ungdata - nasjonale resultater, 2022](#)

88 [Sex og samfunn, Seksualitetsundervisning i skolen, 2022](#)

89 [Sex og Samfunn, Hva inngår i dagens seksualitetsundervisning, 2022](#)

4.4 Vurderinger

Vurderinger bør ha som mål at elevene skal utvikle seg på bakgrunn av tilbakemeldinger fra lærere. I dag skaper vurderinger mye stress, press og kan føre til urettferdige resultater. Det er i stor grad et spørsmål om tilfeldighet hvordan elever blir vurdert både underveis i et skoleår og sluttvurderingen de mottar i et fag.

Våre anbefalinger:

- Forbedre dagens eksamensordning
- Iverksette og evaluere andre vurderingsformer enn eksamen
- Innføre et tak for antall prøver og vurderinger en elev kan ha hver uke
- Sørg for at elever på ungdomsskole og videregående får en helhetlig vurdering i alle fag, som består av både tallkarakter, muntlig og skriftlig tilbakemelding

4.5 Elevmedvirkning

Barns innflytelse over egen skolehverdag er en forutsetning for skoledemokratiet og for bevisste, motiverte elever. Elever i norsk skole skal delta i beslutninger som gjelder deres egen læring. I august 2024 ble det fastsatt i opplæringsloven at elevene har rett til medvirkning i alt som gjelder dem selv etter denne loven, og har rett til å ytre meningene sine fritt.⁹⁰ Selv om elevmedvirkning nå er lovfestet, er det fortsatt en vei å gå før man har sikret barn en mulighet for reell og meningsfull rett til å bli hørt.

Våre anbefalinger:

- Sørge for at skoleledere er godt kjent med prinsipper for reell og meningsfull medvirkning
- Sikre at alle elever har minst én time med klassens time hver uke
- Sikre at alle skoler har et godt fungerende elevråd med reell makt og innflytelse over skolehverdagen
- Sikre at alle elevråd har en voksen elevrådskontakt med tid til å tilrettelegge for god medvirkning
- Obligatorisk klassesettur med fokus på demokrati og historie

4.6 Mobbing

De siste årene viser en stor økning i hvor mange elever som opplever at de blir mobbet på skolen. På 5. trinn er tallet 15,5 %, men andelen synker noe på ungdomsskolen og videregående.⁹¹ Elevenes svar omfatter mobbing fra andre elever på skolen, voksne på skolen og digital mobbing. Statistikken viser en bekymringsverdig utvikling, og vi er bekymret for at alt for mange barn opplever skolehverdagen som utrygg.

Våre anbefalinger:

- Lavterskel varslingsmekanisme for mobbing i alle kommuner
- Utarbeide en handlingsplan mot mobbing

5.

Klima

En av de største krisene verden møter på nå, er klimakrisen. Det er umulig å sikre barns rettigheter hvis det ikke eksisterer en planet å bo på. Barn vet at klimavalgene staten tar kan påvirke dem på mange plan. Det er de som er barn og unge i dag som skal vokse opp og leve lengst med klimaendringene. Norge er et land med mange naturressurser som vi ikke forvalter godt nok. Det er viktig at voksne sørger for at naturressurser utvinnes på en bærekraftig måte i tråd med det som er til det beste for barn.

5.1 Transport

Å gå, sykle eller ta kollektivt er det klima- og miljøtiltaket flest barn og unge sier at de gjennomfører, og å bruke mer miljøvennlig transport blir ofte nevnt når barn diskuterer tiltak som vil redusere utslipp.⁹² Barn har mindre mulighet til å bestemme over familien og egne reiser med bil, fly etc., men mange barn ferdes med kollektivtilbud til skole og/eller fritidsaktiviteter. Barn vet godt hvor skoen trykker når det gjelder et godt reisetilbud som er klimavennlig. Det er viktig at barn og unge får delta i planlegging av kollektivtilbud der de bor, og at kollektive reiser blir det billigste og enkleste alternativet både i hverdag og ferier.

Våre anbefalinger:

- Sørg for at fartøy begynner å gå på elektrisitet eller alternativt drivstoff
- Gjøre det billigere med buss, tog og andre kollektive transportmidler
- Gjøre det dyrere med bensin, bompenger og flybilletter

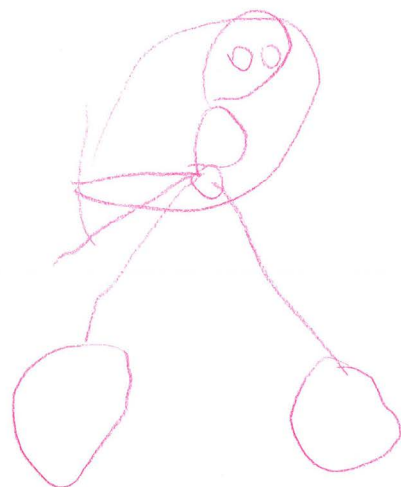
5.2 Kunnskap og tilpasning

I Norge er mange godt informert om klimaendringene, men noen ganger blir barn utsatt for mye informasjon som kan virke farlig og skremmende. Det virker som om de fleste barn er bevisst klimaendringer, men at de ikke er godt nok forberedt på endringene som vil komme, og hvordan man best kan tilpasse seg disse. Dette kom fram under innspillsdagen. Barna som deltok var bekymret for at vi ikke er godt nok rustet til å håndtere ekstremvær, og flere barn mener de ikke lærer nok på skolen om klimatilpasning i framtiden.⁹³

Mange barn i Norge er mer bekymret for barn i andre land, enn for deres egen framtid.⁹⁴ Dette skyldes observasjoner og erfaringer barna selv gjør av at andre verdensdeler rammes hardere av tørke, varme og ekstremvær enn i Nord-Europa. Under innspillsdagen fortalte flere deltakere at de føler på et ansvar for å redusere utslipp fordi de ikke ønsker at barn skal lide i andre land. Noen var også opptatt av at Norge må rustes til å ta imot flere klimaflyktninger framover

Våre anbefalinger:

- Styrke undervisning om relevant klimatilpasning for barn i Norge
- Utvikle realistiske og konkrete planer for klimatilpasning i hele landet
- Planlegge for integrering av klimaflyktninger
- Styrke undervisning om naturvern

93 [Miljøagentene, Barnas klima- og miljørapport, 2023](#)

94 [Miljøagentene, Barnas klima- og miljørapport, 2023](#)

5.3 Medvirkning

“ Vi vil vite at vi kan leve trygt i fremtiden. Det de voksne bestemmer nå, kommer til å påvirke oss senere. ⁹⁵ ”

Klima- og miljøspørsmål er saker som i stor grad berører barn. Barn er de som vil leve lengst med klimaendringer, og derfor er det viktig å sikre deres rett til å bli hørt også i nåtiden. Mange barn har uttrykt frustrasjon, misnøye eller håpløshet knyttet til manglende innflytelse over klimapolitikken. Kun 18% av barn føler de blir hørt i saker som handler om klima og miljø, og bare 12% opplever at de kan påvirke politikere i klima- og miljø saker. ⁹⁶ Det finnes arenaer for å bli hørt, f.eks ved å delta i høringer og innspillsmøter, men synspunktene barn kommer med blir sjelden vektlagt. På innspillsdagen fortalte deltakere om egne erfaringer med å være engasjert i lokale saker hvor de har jobbet aktivt med å bli hørt. Når vedtak skal fattes, er ikke barns stemme en del av avgjørelsen. Barn i Norge opplever i stor grad at deres engasjement for klima, natur og miljø ikke blir tatt på alvor. ⁹⁷

Våre anbefalinger:

- Sørg for at barn får delta i lokale, nasjonale og internasjonale klimaforhandlinger
- Sørg for å lytte til barn når viktige beslutninger om klima og miljø blir tatt
- Styrke bistand som hjelper barn i områder rammet av klimaendringer

⁹⁵ Deltaker på innspillsdag, mai 2024

⁹⁶ [Miljøagentene, Barnas klima- og miljørapport, 2023](#)

⁹⁷ [Miljøagentene, Barnas klima- og miljørapport, 2023](#)

5.4 Helse

Klimaendringene vil kunne påvirke barns helse i form av varmestress, økt kjemikalieforurensning, luftforurensning og forverret luftkvalitet, endrede sykdomsmønstre, dårligere mattrygghet og drikkevannskvalitet. Dette kan gi økning i klimasensitive infeksjoner, luftveisinfeksjoner, astma og allergi, økt stress, adferdsproblemer, dårligere mental helse og kognitiv fungering, samt redusert psykososial helse og livskvalitet.⁹⁸

På utvalgets innspillsdag, ble deltakerne spurt om hvordan de og vennene deres blir påvirket av klima- og miljøendringer i dag. Noen nevnte at endringene kan bidra til forverring av astma, samt økning av pandemier og sykdomsutbrudd. De uttrykte bekymring for hvordan pandemien gikk hardt ut over barn og unges psykiske helse, og redsel og engstelse for klimaendringer ble også nevnt som et viktig tema som preger barns psykiske helse. Det er godt dokumentert at barn er bekymret for klimaendringene.⁹⁹

Våre anbefalinger:

- Redusere utslipp og luftforurensning i urbane miljøer
- Styrke psykisk helsevern
- Styrke forskning på klimarelaterte utfordringer med psykisk helse

98 [FHI, Folkehelse rapporten - klimaendringer og helse, 2022](#)

99 [Miljøagentene, Barnas klima- og miljørapport, 2023, Unicef, Barn føler frykt og sinne, 2021](#)

5.5 Natur og miljø

“ Vind- og vannkraft er fornybar energi, og det synes jeg vi burde satse mer på, men da må man også tenke på hvor de skal bygges. Det bruker opp naturen. ¹⁰⁰ ”

Plastavfall

Plast i havet er en av vår tids store utfordringer. Plasten som havner i havet kan skade dyrene som lever der, og plasten som vi tror brytes ned, rives opp til mikroplast. Beregninger viser at hvis vi fortsetter forsøplingen, vil det være mer plast enn fisk i havet innen 2050. ¹⁰¹ Utvalget erfarer at forsøpling, plast i havet, og ivaretagelse av natur og miljø, vekker stort engasjement blant barn. I en rapport fra Miljøagentene sier 71 % av barn at de er bekymret for plastforsøpling i naturen, og 85 % synes at det er viktig å stoppe forsøpling og forurensing av naturen. Langt over halvparten av barn i Norge er bekymret for at dyrearter og planteliv dør ut, og mener det er viktig å hindre dette. ¹⁰²

“ Vi er gode på å bygge ut natur. Man prøver å bygge ut natur for å lage miljøvennlige løsninger, men det ødelegger også naturen. Man prioriterer ofte penger over natur og miljø. ¹⁰³ ”

Våre anbefalinger:

- Forby flere typer engangsplast
- Tilrettelegge for at flere varer lages av nedbrytbare materialer
- Sørge for at forbud mot å forsøple naturen blir fulgt
- Sørge for mer opprydding, for eksempel med båter som rydder søppel
- Sørge for enklere tilgang på miljøvennlige varer
- Innføre matkastelov
- Tilrettelegge for flere gjenbruksbutikker
- Sørge for flere steder hvor man kan levere ødelagte klær til reparasjon

100 Deltaker på innspillsdag, mai 2024

101 [World Economic Forum, The new plastics economy, 2016](#)

102 [Miljøagentene, Barnas klima- og miljørapport, 2023](#)

103 Deltaker på innspillsdag, mai 2024

5.6 Olje og gass

“

Norge prøver, de prøver bare ikke hardt nok. ¹⁰⁴

”

En av de største kildene til utslipp fra Norge er oljeindustrien. Norge står for store klimagassutslipp både ved å produsere olje og ved at oljen eksporteres og brukes i hele verden. Det er viktig at Norge gjør alt vi kan for å bidra til å løse klimakrisen. Stans eller utfasing av oljeleting er et mye diskutert tiltak. Mange mener at dette er noe av det viktigste Norge kan gjøre for å holde utslipp nede.

“

Hvis Norge fortsetter med utslippene, vil vi ikke nå målene før om lenge. Vi er ikke i nærheten. ¹⁰⁵

”

Under utvalgets innspillsdag, ble det stilt spørsmål om Norge satser nok på fornybar energi. Noen barn kom med eksempler som at noen offentlige bygg er dekket av solcellepanel eller at en kommune investerte i bedrifter som jobber med fornybare energikilder. Samtidig uttrykte flere deltakere at de ønsket at Norge gjorde mer for å støtte forskning på lagring av karbondioksid, vind- og vannkraft. Noen deltakere uttrykte frustrasjon over at hver gang Norge prøver å satse på fornybare prosjekter, så virker det som det går galt ved at man ikke balanserer andre hensyn. Mange barn opplever at Norge forsøker å redusere klimagassutslipp, men at det fokuseres på for små tiltak. Det virker som Norge prøver, men at man ikke har vilje til å ofre nok for å nå målene.

Våre anbefalinger:

- Redusere klimagassutslipp i tråd med internasjonale avtaler
- Slutte med olje i et tempo som oppfyller Parisavtalen
- Satse på fornybar energi
- Forby gruvedeponi i fjorder og andre viktige naturområder

104 Deltaker på innspillsdag, mai 2024

105 Deltaker på innspillsdag, mai 2024

5.7 Urfolk

I flere saker har samiske barns rett til å leve i pakt med sin kultur vært truet av økende areal-inngrep, som vindmølleparker og gruvedrift. Dette har skapt usikkerhet rundt ivaretagelse av tradisjonell samisk næring som reindrift og fiskeri, noe som skaper usikkerhet om framtiden for samiske barn og deres kultur. På Fosen har en stor sak om vindmøller opptatt store deler av befolkningen.¹⁰⁶ Hensynet til kulturarv og reindriftssamenes livsgrunnlag har blitt utfordret i arbeidet med å skaffe mer fornybar energi generert av vind. I utvalgets arbeid med å innhente innspill fra barn, kom flere synspunkter fram. Noen mente at det var vanskelig å gjøre noe med situasjonen slik den er nå, og at skaden allerede har skjedd. De mener at det er vanskelig å reversere inngrepet som er gjort i naturen, og at vindkraft burde prioriteres for å bidra til grønn energi. Andre trakk fram at det er bra at samene på Fosen får erstatning for tap. Flere deltakere trakk fram at reindriften på Fosen er en viktig del av kulturen og historien til samene som bor der, og da ødelegger vindmøllene for livet til samene.

“ *Man må høre de med mindre makt, man kan ikke bare kjøre på.* ¹⁰⁷ ”

En annen sak som også har truet samiske barns rett til å leve i pakt med sin kultur, er tillatelsen til gruveprosjektet i Repparfjorden som har fått både utslipp- og driftstillatelse fra regjeringen i 2019.¹⁰⁸ Sametinget gjorde i 2016 vedtak om at de ikke støtter dette gruveprosjektet på grunn av de samlede negative konsekvensene for fiske, reindrift, miljø og samisk kultur og samfunn.¹⁰⁹ En rapport viste at reindriftssamene i området kan bli tvunget til å halvere antall rein som følge av planene for gruveprosjektet.¹¹⁰ I 2021 ble byggetillatelsen tilbaketrasket av Statsforvalteren. Selv om prosjektet ikke er iverksatt, viser det hvor skjør barns rett til samisk kulturutfoldelse er.

Våre anbefalinger:

- Sørg for at samiske barns rett til å leve i pakt med sin kultur ivaretas i alle saker hvor samisk land berøres av inngrep
- Vern av villreinområder
- Vern av samiske områder mot ytterligere inngrep fra industri og utbygging, for å sikre framtiden for tradisjonelle samiske næringer

106 [NRK, Dette er Fosen-saken, 2023](#)

107 Deltaker fra innspillsdag, mai 2024

108 [NRK, Europa «skriker» etter mineraler fra Sápmi, 2024](#)

109 [Natur og ungdom, Hvorfor er gruvedrift i Repparfjord en viktig miljøsak?, hentet 1.10.24](#)

110 [Protect Sapmi, Analyse av virkningen for reindriften ved planlagt gruvedrift i Nussir og ulveryggen i Kvalsund kommune, 2020](#)

Del 3

Andre tema og bemerkninger

Denne delen av rapporten består av tema og anbefalinger som ikke dekkes av de fem hovedområdene i del 2. I denne delen kan du lese om kunnskap om barns rettigheter, for eksempel kan du se resultatene av en egen kartlegging vi har gjort av barnehagebarns kjennskap til barns rettigheter. Du kan også lese mer om hva utvalget synes er kritikkverdig når det kommer til vilkår for rapporteringsarbeidet, og hvilke anbefalinger vi har til Norge og FNs barnekomité for å styrke barns rett til å bli hørt.

Kunnskap om barns rettigheter

For å kunne kreve oppfyllelse av egne rettigheter, er barn helt avhengig av å få god kjennskap til hva slags rettigheter vi har. Utvalget har forsøkt å finne informasjon om hva barn egentlig kan om sine egne rettigheter. Dessverre har vi ikke funnet publikasjoner, forskning eller annen informasjon som forteller oss noe om dette. Vi vet ikke hvor mange barn i Norge som kjenner til barns rettigheter og barnekonvensjonen på dette tidspunktet. Vi vet heller ikke om barn har informasjon om hva de kan gjøre når rettighetene deres brytes. Vi skulle gjerne gjort en større undersøkelse på skoler, og prøvd å nå ut til en bredde av barn i Norge for å finne ut mer om nettopp dette. Dessverre har vi ikke hatt ressurser til å gjennomføre egen informasjonsinnhenting med eldre barn, og måtte begrense oss til en undersøkelse gjort med yngre barn i barnehager.

Våre anbefalinger:

- Finansierte kontinuerlig arbeid med informasjonsinnhenting om barnekonvensjonens stilling blant barn i Norge
- Støtte forskning på barns forståelse av sine rettigheter

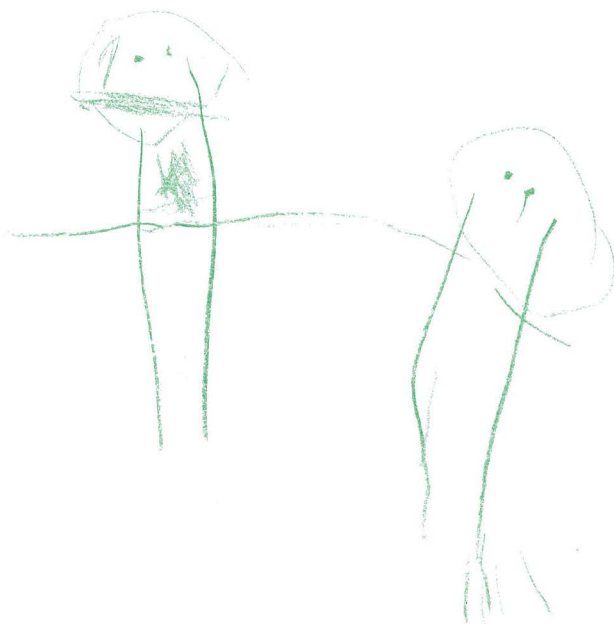

Barnehagebarn om barnas rettigheter

Som vi allerede har nevnt i teksten over, så vet vi lite om hva barn faktisk vet om sine egne rettigheter. Når vi fikk en utvidet frist til å levere denne rapporten, bestemte utvalget at vi ønsket å gjøre noe for å høre fra yngre barn. Vi hadde opprinnelig kun lagt opp til å snakke direkte med barn over 12 år på grunn av praktiske hensyn, men nå ville vi gjerne også høre fra de yngre barna. Vi bestemte oss for å gjennomføre en kort undersøkelse for å finne ut om barn i barnehagealder egentlig kjenner til barns rettigheter, og hva de ser på som viktig for å ha det bra. Denne undersøkelsen ble også gjennomført ved forrige rapporteringsrunde, og vi brukte samme spørreskjema og struktur.

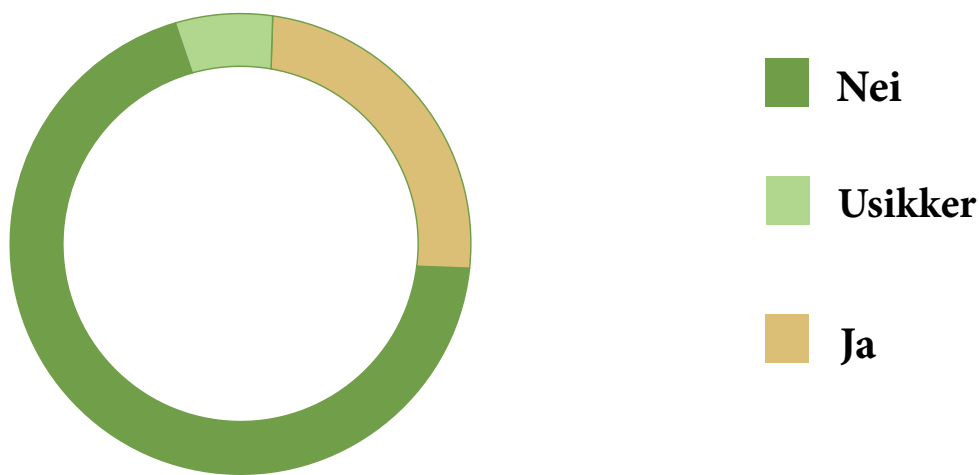
Barnehagene som deltok ble rekruttert gjennom barnehagestiftelsen Kanvas. Barna var i alderen 4-5 år. Undersøkelsene ble gjennomført av personalet ved barnehagene slik at barna skulle føle seg trygge og kunne snakke fritt. Svarene vi mottok var anonyme, og skrevet ned av barnehageansatte. Tegningene du finner i denne rapporten tilhører svar avgitt av barnehagebarna i undersøkelsen.

Totalt delte 88 barn sin mening ved å delta i undersøkelsen, og disse var fordelt på 9 barnehager fra fylkene Akershus, Oslo, Vestland og Trøndelag.

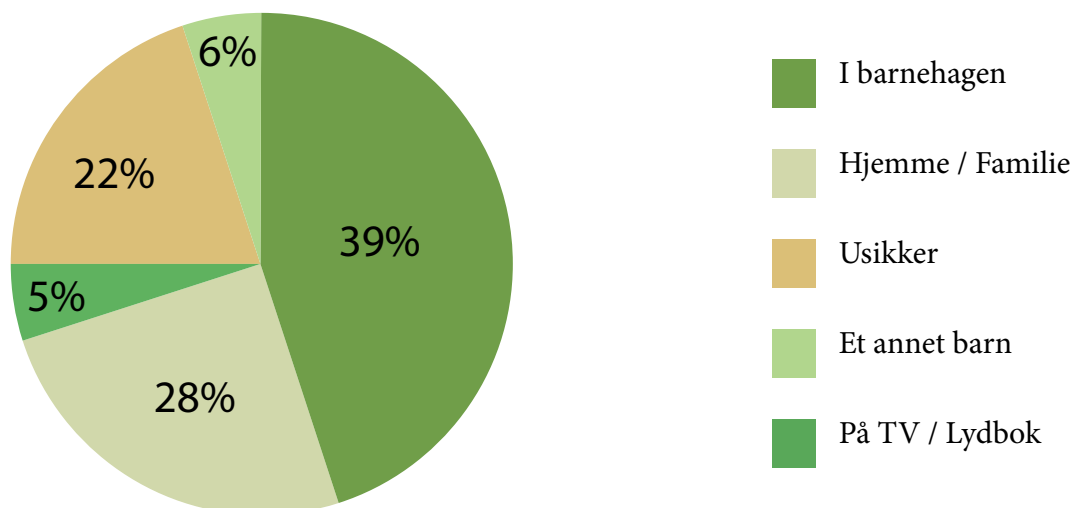
Har noen fortalt deg om barnas rettigheter?

Det første spørsmålet barna fikk, var om noen hadde fortalt dem om barnas rettigheter. Her fikk vi svar i kategoriene ja/nei/vet ikke. 19,3% svarte at de hadde hørt om barnas rettigheter før. 75% svarte at de ikke hadde hørt om barnas rettigheter. 5,7% svarte at de ikke husket, ikke ville svare eller ikke var sikker.

Hvis ja; hvor og av hvem?

Hvis deltakerne svarte at de hadde hørt om barnas rettigheter, ble de spurt om både hvor og av hvem de hadde hørt det fra. De aller fleste svarte at de hadde hørt om barns rettigheter i barnehagen (39%) eller hjemme fra foreldre (28%). 22% av de som hadde hørt om barns rettigheter, visste eller husket ikke hvor de hadde hørt om barnas rettigheter før. 6% hadde hørt om barnerettighetene fra et annet barn, og 5% hadde hørt på lydbok eller TV.

Hva er viktig for at barn skal ha det bra?

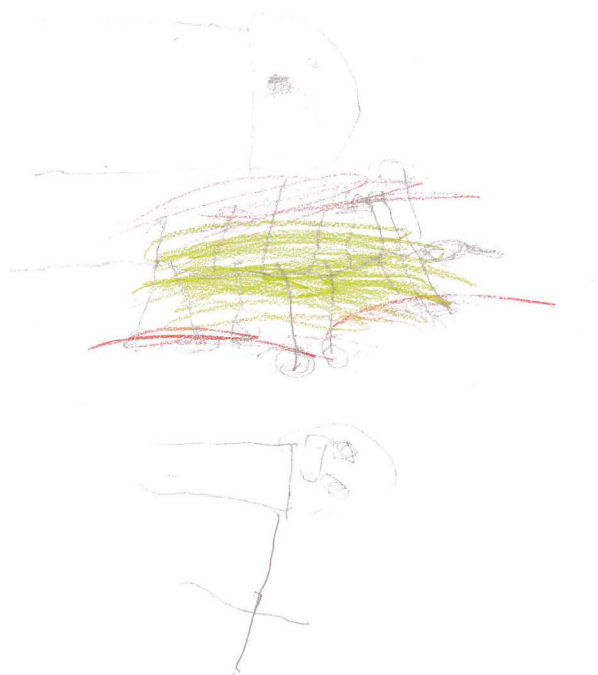
Barna ble også spurt om de kunne nevne maks tre ting de synes er viktig for at barn skal ha det bra. Det var ikke et krav om at de måtte nevne tre, og noen nevnte færre. Totalt fikk vi 250 svar fra 88 barn om hva som skal til for at barn har det bra.

Barna fikk mulighet til å svare både med tegninger og med ord direkte til de barnehageansatte, som skriftliggjorde de muntlige svarene. Barna svarte med egne ord, og i etterkant har vi kategorisert svarene, for å se hva som ble nevnt flest ganger. I tabellen finnes en oversikt over hver av hovedkategoriene, samt et prosenttall som viser hvor ofte kategorien ble nevnt. I raden under hovedkategoriene, finner du en spesifisering hvor vi har forsøkt å skrive ned alle variasjonene slik at vi også ivaretar og framhever ordlyden i svarene fra barna. De tingene som kom opp flest ganger fra barnehagebarna på spørsmålet om hva som er viktig for at barn skal ha det bra, var å leke, ikke slå, mat og drikke, være snill, og å ha trygge voksne rundt seg. 19% nevnte lek som en av de viktigste tingene for at barn skal ha det bra.

Hva er viktig for at barn skal ha det bra?	Prosent
Å leke Å leke, ha leker, leke ute, leke fint med hverandre, leke når man vil, leke med vann, ha noen å leke med, leke familie, leke og kose seg ute, leke med snø, at andre kan være med på leken, leke med venner, noen å leke med, å ha fisk å leke med, at man får leke og lage slott i sandkasse	19,2 %
Ikke slå Ikke slå hverandre, ikke bli slått, lære å ikke slå eller dytte, at voksne ikke slår barn, at ikke noen slår. Når de er sinte kan det hende de slår, ikke sparke, ikke dytte, ikke klype	11,2 %
Mat og drikke Mat og drikke, vann, at man får brødknive, spise mye, grønnsaker, spise sunne ting og at man får epler	9,6 %
Å være snill Være snill, være grei, være snille med hverandre, passe på hverandre, være hyggelig, hjelpe hverandre, at voksne hjelper barn, å gi hverandre klemmer, at man ikke er negativ	7,2 %
Trygge voksne Være trygge sammen med voksne, noen som kan passe på oss, at de voksne passer på barna, at de voksne passer på at barna har det bra, at vi er trygge, at voksne er snille med barn, at man har en voksen man kan si ifra til, at man kan si ifra til en voksen hvis man blir slått, at man får hjelp om man har det vondt, at voksne ikke er for strenge	7,2 %
Være ute Være ute, se på himmelen sammen	2,0 %
Godteri Godteri, spise sjokolade, få kake, godteri, is og kjeks	2,0 %
Tegne Å tegne, skrive, tegne en tegning til noen	1,6 %
Være rolig At man kan være rolig, leke en rolig lek, at man har det rolig og fint i kroppen, at man ikke bråker og forstyrrer	1,6 %
Ha et sted å bo Å ha et hus, sted å bo	1,6 %
Få gaver Gaver, ha bursdag, at man får klær	1,2 %
Annet Å gå på skole, gå i barnehage, dra på ferie, være i varmen, å sove når man vil, bli lest for, pusse tennene	3,2 %

Å leve Å leve, å ha det bra, at man lever, at man ikke blir syk, at man ikke dør, at man ikke blir syk, ikke har feber, at barn får hjelp når de er syke, livet er viktig	7,2 %
Å få hjelp og bli trøstet Å få hjelp, bli trøstet, at man får trøst når man er lei seg/gråter eller slår seg/er trist, å få eller gi hjelp, at barn får hjelp av de voksne, at man får hjelp av andre	6,4 %
Å ha det gøy Å ha det gøy, at man kan gjøre noe morsomt som man liker (for eksempel sykle, leke har'n, fiske)	5,6 %
Å ha venner Venner / å ha en bestevenn	6,0 %
Å være trygg At ingen tar oss, ikke blir tatt av monstre, at det ikke er krig, ikke gå seg vill i skogen	4,4 %
Ha en familie Familie, foreldre, mamma og pappa, at de har mamma, pappa og familie, kos fra mamma og hunden min	2,8 %

Hva er viktigst for at du skal ha det bra?

Det siste spørsmålet vi stilte til barnehagebarna, var hva som er viktigst for at de skal ha det bra selv. Vi har valgt å lage en tabell med de svarene vi har klart å kategorisere, og som ble nevnt flest ganger. De resterende svarene var vanskelig å finne kategorier til, og derfor er de heller samlet som individuelle svar i en liste. På dette spørsmålet fikk vi 94 svar fordelt på 88 deltakere, noe som betyr at noen barn nevnte flere enn én ting.

Hva er viktig for at du skal ha det bra?	Prosent
Å leke At jeg får leke, at jeg får leke med andre, leke med vennen min, leke med vennene mine, leke med venner og ha det gøy, jeg vil leke, leke med de andre i barnehagen, og noen ganger de voksne	22,3 %
Å tegne eller perle Å tegne / perle / jeg liker å tegne og perle	5,3 %
Å bli passet på At mamma og pappa passer på, at foreldre passer på, at de voksne passer på meg	4,2 %
Mat og drikke at jeg får mat og drikke	4,2 %
Å være snill At alle er snille med hverandre, at man ikke er slemme, at andre er snille mot meg	3,1 %
Familie Være med familien min	3,1 %

Listen med svar som kommer under, er svar fra barnehagebarna som vi fant det utfordrende å sette i samme kategori. Svarene kan i seg selv være gode råd til hva som er viktig å prioritere for at barnehagebarn skal ha det bra.

Hva er viktig for at du skal ha det bra?

SPILLE FOTBALL

Å HUSKE

Å HA DET GØY

HOPPE I
SØLEDAMMER

GJØRE NOE
INTERESSANT

Å VÆRE MED
VENNER

LEKE MED
VENNER

Å TULLE

HOPPE PÅ
TRAMPOLINE

AT JEG FÅR
SJOKOLADE ELLER IS

FISKING

AT JEG FÅR
VÆRE MED
STOREBROR

TRANSFORMERS

NÅR JEG ER GLAD.
JEG LIKER SJØEN

HOLDE HENDER

ENHJØRNINGER

PUSSE TENNENE
OG SPISE MAT

MAMMA

GRAVE I
SANDKASSA

IKKE DØ

LEKE MED
PAPPA

FEIRE BURS DAG OG HA EN
MAMMA OG PAPPA SOM
SYNGER

PUTEKAMP

**AT JEG IKKE
ER FOR MYE
ALENE**

**NÅR JEG
SPISER
BANAN**

**AT JEG GÅR
TIL TANNLEGEN**

**AT NOEN SIER
SNILLE TING
TIL MEG**

**HA LEKER OG
KOSEDYR OM
NATTEN**

**IKKE I DAG,
JEG ER GLAD
I MORGEN**

**NÅR JEG HAR BURS DAG.
DET DUNKER I HJERTET.
HUSET MÅ IKKE FALLE
NED PÅ BARN**

**AT JEG HAR NOEN
Å LEKE MED**

**AT JEG FÅR
VÆRE INNI
HUSET MITT**

GÅ PÅ TUR

**AT JEG FÅR
KLATRE I TRÆR**

**AT NOEN
GIR MEG
PRIME**

**Å BADE
OG KJØRE
BÅT**

**AT JEG KUNN DRATT
OPP TIL MARS.
DET HADDE
VÆRT KULT**

**AT JEG FÅR
LEKE MED DEN
STORE LASTEBILEN
I BARNEHAGEN**

**AT NOEN SIER
SNILLE TING
TIL MEG**

**VI BLIR GLADE NÅR
VI ER PÅ PARTY**

**AT JEG KAN SPILLE SPILL
MED MAMMA**

**AT NOEN
PASSER PÅ
MEG**

**AT JEG IKKE SKAL
DØ OG INGEN
DYTTER MEG I
HAVET**

**AT ANDRE
HAR DET BRA**

**AT DET ER
ROLIG OG FINT**

**AT JEG ER
GLAD**

**VÆRE UTE
I SOLA**

Barnekonvensjonens tilleggsprotokoll 3 - klagemekanismen

Barnekonvensjonen og de tre tilleggsprotokollene skal sikre at land som har ratifisert konvensjonen gir alle barn de rettighetene de har krav på. Formålet med den tredje tilleggsprotokollen er å sørge for at barn kan prøve sine rettigheter videre fra de statlige rettsinstansene. Dette er viktig i saker hvor staten begår barnerettighetsbrudd ved å for eksempel vekte tyngre andre interesser enn barnets beste. I Grunnlovens § 104 og barnekonvensjonens artikkel nummer 3 står det at hensynet til barns beste skal tas med i vurderingen som et grunnleggende hensyn i saker som berører barn, ikke bare i saker om det enkelte barn, men også på overordnet nivå.

I 2013 ble det avgitt en analyse av fordeler og ulemper ved eventuell norsk tilslutning til FNs barnekonvensjons tilleggsprotokoll om individuell klagerett.¹¹¹ Stortinget tok stilling til saken i 2017, men den gang i en samlet vurdering av flere tilleggsprotokoller til ulike konvensjoner.¹¹² Den nyeste behandlingen av saken skjedde i 2022,¹¹³ men alle forslag om ratifisering er stemt ned. En av de sterkeste innvendingene mot å tilslutte seg tilleggsprotokollen, er at det skrenker inn statens handlingsrom.¹¹⁴ Både Barneombudet og sivilsamfunnet har kritisert den manglende ratifiseringen helt siden protokollen trådte i kraft. Det er svært skuffende at Norge ikke sikrer barn prosessuelle rettigheter knyttet til oppfyllelsen av barnekonvensjonen.

Våre anbefalinger:

- Barnekonvensjonens tredje valgfrie tilleggsprotokoll ratifiseres

111 [Elgesem, Vurdering av fordeler og ulemper ved eventuell norsk tilslutning til FNs barnekonvensjons tilleggsprotokoll om individuell klagerett, 2013](#)

112 [Stortinget, Meld. St. 39 \(2015-2016\), Innst. 161 S \(2016-2017\), hentet 1.10.24](#)

113 [Stortinget, Dokument 8:56 S \(2021-2022\), Innst. 179 S \(2021-2022\), hentet 1.10.24](#)

114 [Sæther, Norges manglende ratifisering av barnekonvensjonens tredje tilleggsprotokoll, 2021](#)

Barn som rapporterer på barnekonvensjonen

Vi har møtt mange utfordringer i arbeidet med barnas rapport. Du kan lese om dem i del 1 av denne rapporten. Vi vil likevel benytte noe plass til å komme med merknader og forslag til forbedringer slik at barn har en reell mulighet til å få rapportert om hvordan det står til med barns rettigheter.

Manglende oppfølging fra staten

I rapporteringsarbeidet har vi ikke opplevd god nok kommunikasjon fra staten. Vi har ved flere anledninger prøvd å få svar fra Barne- og familiedepartementet om tidslinjer, frister eller deres planer for barns medvirkning. Med svært kort frist fikk Forum for Barnekonvensjonen beskjed om at det kunne søkes på midler til supplerende rapporter fra sivilsamfunn. En endelig avtale kom på plass februar/mars 2024. Selv om departementet har støttet deler av arbeidet økonomisk, har flere av sivilsamfunnsorganisasjonene måttet ta store deler av kostnadene selv for å klare å levere skyggerapportene. Dette gjelder i stor grad for arbeidet med barnas rapport. Vi mener at det har vært stor uklarhet rundt Norges rapportering, og kommunikasjonen med departementet har vært mangelfull. Vi ønsker at arbeidet med rapportering på barnekonvensjonen er et mer kontinuerlig og helhetlig arbeid i departementet fram mot neste rapportering. Dette er spesielt viktig om man fortsetter med en forenklet rapporteringsprosedyre som krever flere runder med innspill på tidligere tidspunkt enn før.

Våre anbefalinger:

- Økonomisk støtte til sivilsamfunnets skyggerapporter, inkludert barns medvirkning, bør være avklart to år før rapporteringen finner sted
- Støtte sivilsamfunn som jobber med å spre informasjon til barn om barnekonvensjonen og rapporteringsarbeidet til FN

Barnekomiteens forenklete rapporteringsprosedyre

Dette er første gang Norge deltar i en forenklet rapporteringsprosedyre. Å forenkle en prosess, vil ofte føre til at flere barn forstår og har mulighet til å gi innspill. I denne prosessen har vi opplevd det motsatte. Det har vært mange spørsmål og få svar, utydighet, og ikke minst vanskelig å forstå de ulike fristene. Én svakhet med forenklet prosedyre er at det er frister som låser tematikken som skal adresseres når staten svarer FNs barnekomité. Dette kan være bra, for da kan man gå mer i detalj enn hvis man skal dekke alle barnekonvensjonens områder. Det som derimot er utfordrende, er at å komme med innspill til List of issues, krever at medvirkningen med barn allerede er i gang på dette stadiet. Ideelt sett burde arbeid med en barnerapport starte en god stund før fristen for å sende innspill til List of issues. For oss var løsningen at barn ikke ble involvert før List of issues var publisert. Dette kan bidra til å innskrenke barns frihet til å løfte tema og informasjonen de selv finner viktig. Utvalget valgte i denne rapporteringsprosessen å se bort fra List of issues i sin rapport, og heller fokusere på hva som var viktig for gruppa, og deltakere på innspillsdagen.

En annen svakhet ved den forenklete prosedyren er tidsfristene. Når staten har levert sin rapport, er det kun 3 måneder for å komme med skriftlige svar. I Norges runde var den opprinnelige planen at denne perioden var samtidig med fellesferien. Det vil si omtrent 2 måneder til å lese og analysere statens rapport, høre hva barn mener om disse svarene, for så å skrive en skyggerapport. Dette er ikke mulig å gjennomføre om barns medvirkning skal være reell og meningsfull.

En tredje svakhet med den forenklete prosedyren er hva som skjer om staten ikke leverer innen fristen. I vårt tilfelle fikk vi ikke beskjed om utvidet frist før slutten av juni. Hadde utvidet frist vært kommunisert tidligere, ville det spart både sivilsamfunnsorganisasjonene og barneutvalget for mye unødvendig ekstraarbeid.

Vi håper at disse tilbakemeldingene kan bidra til å gjøre den forenklete rapporteringsprosedyren bedre for andre barn som ønsker å si sin mening. Vi håper at barnekomiteen passer på at barn som deltar i rapporteringen får mulighet til å evaluere prosessen, og gi innspill til hvordan det kan legges bedre til rette for barn når det skal rapporteres på barnekonvensjonen.

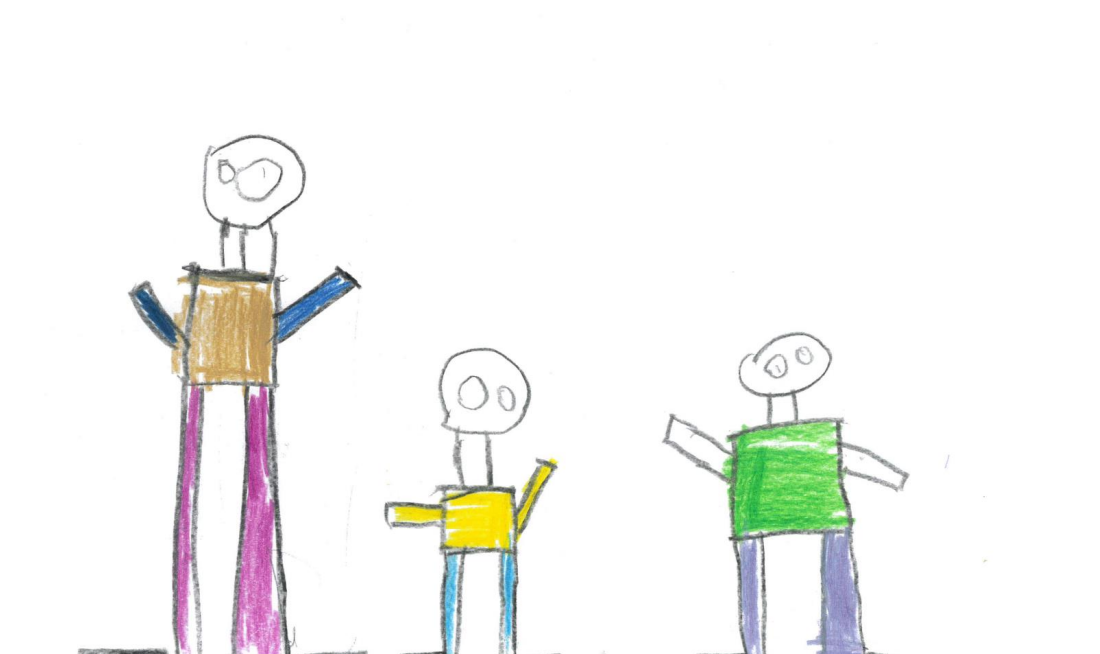
Avslutning

Kjære leser,

Takk for at du har tatt deg tid til å lese rapporten vår og høre hva barn i Norge har å si om sine rettigheter. Det er ikke sikkert at du er enig i alt, og det trenger du heller ikke å være. Det kan hende at du tenker vi har glemt noe viktig eller kanskje ikke tatt med alle detaljene i en sak som er viktig for deg. Vi håper likevel at du finner noe du brenner for i denne rapporten.

Kanskje din hjertesak handler om hvordan vi kan sørge for at alle barn i hele landet skal ha tilgang på et lavterskeltilbud for psykisk helse, eller at lærere skal få mye bedre kunnskap om håndtering av rasisme? Synes du det er viktig å sikre at barn får delta i samfunnet? Eller er det kanskje din hjertesak at alle barn skal ha rett på gratis skolemat? Alle disse er eksempler på temaer og anbefalinger vi har med i rapporten!

Vi i utvalget har brukt mye tid på å finne ut hva som er status for barns rettigheter i Norge, og hva som er viktig å skrive om i rapporten. Vi oppfordrer både barn og voksne som leser denne rapporten til å følge med når Norge mottar de endelige merknadene fra FNs barnekomité, og at du som leser fortsetter å ta brudd på barns rettigheter personlig!

Takk!

Tusen takk til alle barnehagene som bidro med illustrasjoner og svar i undersøkelsen vi gjennomførte:

*Reddiken Kanvas-barnehage
Bekkestua Kanvas-barnehage
Ruffen Kanvas-barnehage
Betha Thorsen Kanvas-barnehage
Damsgård Kanvas-barnehage
Rektorhaugen Kanvas-barnehage
Midstuen Kanvas-barnehage
Torvbråten Kanvas-barnehage
Holmen Kanvas-barnehage*

Tusen takk til alle gruppene og barne- og ungdomsorganisasjonene som bidro med rekruttering, deling av rapporter og skriftlige innspill:

*Miljøagentene
Unge Funksjonshemmede
Skeiv Ungdom
Kvenungdommen
NSR Nuorat/Nuora/Noerh (NSR-N)
Ekspertpanelet til Stine Sofies Stiftelse
Elevorganisasjonen
Mental Helse Ungdom*

Tusen takk til alle ungdommene som deltok på innspillsdagen i mai 2024.

